

Anställningsformer år 2014

Fast och tidsbegränsat anställda
efter klass och kön år 1990–2014

Författare: Mats Larsson, Arbetslivsenheten

Innehåll

Sammanfattning	2
1 Inledning	4
2 Anställningsformer år 2014	5
Kvinnor och män	6
Ålder	7
Sektor	11
LO-förbunden	16
Facklig tillhörighet	17
Arbetsplatsens storlek	20
3 Tidsbegränsat anställda.....	21
4 Utvecklingen år 1990-2014	25
Tidsbegränsade anställningsformer 1990-2014	29
LO-förbunden 1990-2014	30
5 Bemanningsföretag.....	31
6 Önskad anställningsform	32
Bilaga 1. Metod, begrepp och dataunderlag	37

Rapporten har utarbetats av LOs Arbetslivsenhet

För ytterligare information kontakta
Mats Larsson, telefon 08-796 2811

Sammanfattning

Första kvartalet år 2014 var totalt 4 072 300 personer anställda. Av dessa hade 618 200 personer, 15 procent, någon form av tidsbegränsad anställning.

Tidsbegränsad anställning är mer vanligt bland arbetare än bland tjänstemän då 20 procent av arbetarna är tidsbegränsat anställda jämfört med 12 procent av tjänstemännen. I antal motsvarar det 343 400 arbetare och 260 400 tjänstemän.

Tidsbegränsade anställningar är även mer vanligt bland kvinnor än bland män. Bland arbetare är 25 procent av kvinnorna och 17 procent av männen tidsbegränsat anställda. Bland tjänstemän är skillnaden mindre, 13 procent för kvinnor och 10 procent för män.

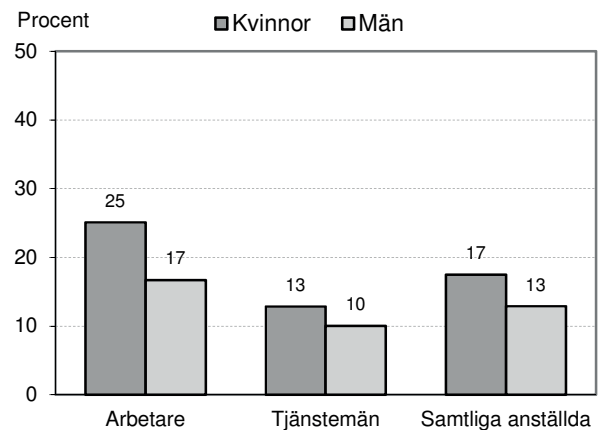
Främst är det ungdomar som är tidsbegränsat anställda. Av alla anställda i åldern 16-24 år är drygt hälften, 52 procent, tidsbegränsat anställd. I högre åldrar är andelen tidsbegränsat anställda mindre. Minst är den bland 55-64 åringar, sex procent.

Även mellan olika sektorer är skillnaden stor och bland arbetare är tidsbegränsad anställning vanligast i sektorerna hotell, restaurang och kultur, nöje och fritid. I dessa tre sektorer är mellan 43-45 procent tidsbegränsat anställda. Närmast efter kommer sektorerna sociala tjänster (hemtjänst mm), uthyrning och fastighetservice (lokalvård mm), utbildning och detaljhandel där cirka 30 procent av arbetarna är tidsbegränsat anställda.

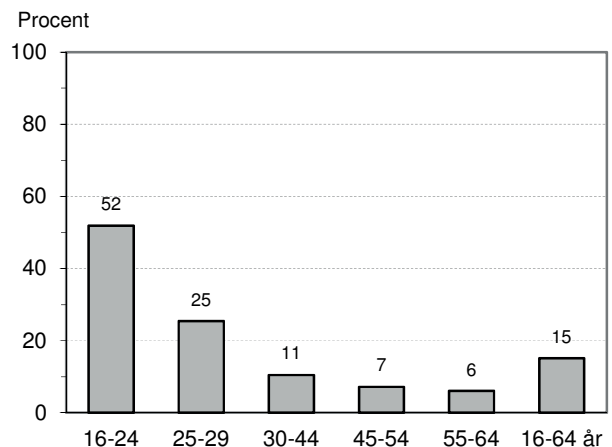
Lägst andel tidsbegränsat anställda arbetare är det inom tillverkningsindustri och byggverksamhet, nio respektive åtta procent.

Räknat i *antal* tidsbegränsat anställda så är dock detaljhandeln störst med 48 000 tidsbegränsat anställda arbetare och bland tjänstemän är antalet tidsbegränsat anställda störst i sektorn utbildning, 79 000 tidsbegränsat anställda.

Tidsbegränsat anställda efter klass och kön år 2014

Tidsbegränsat anställda efter ålder
Samtliga anställda år 2014

Sedan början av 1990-talet har såväl antal som andel tidsbegränsat anställda ökat sakta men säkert. I antal har de tidsbegränsat anställda ökat från 378 000 år 1990 till 618 000 år 2014. En ökning med 240 000 tidsbegränsat anställda.

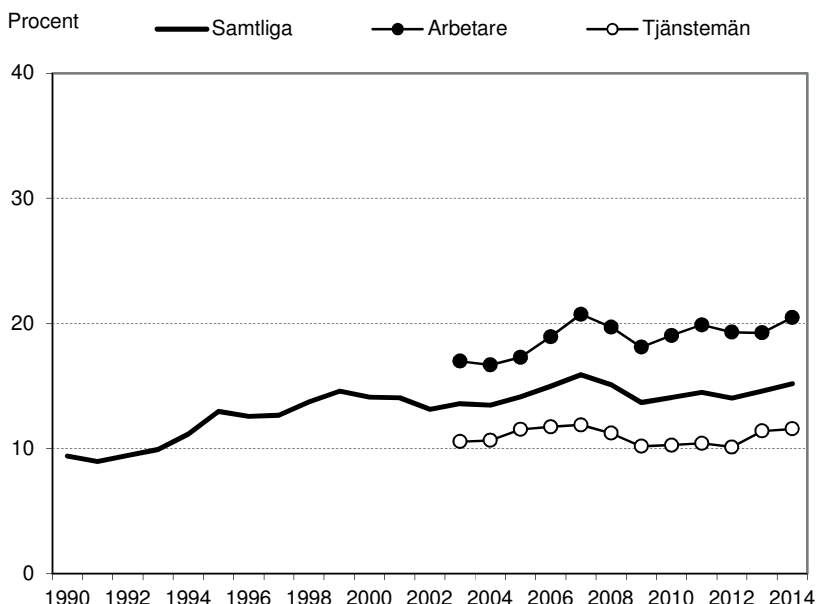
Räknat i procent motsvaras detta av att andelen tidsbegränsat anställda har ökat från 9 procent år 1990 till 15 procent år 2014. Såväl antal som andelen tidsbegränsade anställningar har därmed ökat med drygt 60 procent mellan år 1990-2014.

Dagens nivå på 618 000 tidsbegränsat anställda är den näst högsta nivå som uppmätts. Den högsta noteringen nåddes år 2007 då 622 000 personer, knappt 16 procent, var tidsbegränsat anställda.

På 1990-talet uppstod en ny form av anställning då de så kallade bemanningsföretagen etablerade sig. Men trots att den expanderat senaste åren så omfattar den endast cirka 60 000 årsanställda, vilket motsvarar cirka 1,5 procent av samtliga anställda.

I AKU tillfrågas alla tidsbegränsat anställda vilken anställningsform de helst föredrar, fast eller tidsbegränsad. Av samtliga tidsbegränsat anställda svarar 70 procent att de föredrar en fast anställning medan 29 procent föredrar tidsbegränsad anställning. Om heltidsstuderande räknas bort ökar andelen som föredrar fast anställning till 79 procent.

Tidsbegränsat anställda 1990-2014

1

Inledning

Rapportens syfte är att beskriva vilka anställningsformer som gäller för olika grupper av anställda på den svenska arbetsmarknaden år 1990-2014.

Anställningsformerna kan delas in i två huvudgrupper:

- tillsvidareanställning, även kallad fast anställning
- tidsbegränsad anställning

Dessa två regleras i lagen om anställningsskydd (LAS) eller i kollektivavtal mellan fack och arbetsgivare.

Tillsvidare/fast anställning benämns i rapporten som fast anställning. En fast anställning upphör inte automatiskt vid någon viss tidpunkt utan måste sägas upp av antingen den anställda eller arbetsgivaren.

Tidsbegränsade anställningar förekommer i flera olika former. Gemensamt för dessa är att de är avtalade att gälla till en viss tidpunkt. Följande tidsbegränsade anställningar är tillåtna enligt LAS från och med 1 juli 2007:

- allmän visstidsanställning
- vikariat
- säsongsanställning
- provanställning
- pensionär som fyllt 67 år

Utöver dessa förekommer några former av tidsbegränsade anställningar som regleras i kollektivavtal. Det gäller bland annat behovsanställning och anställning per timma. I bilaga 1 beskrivs de olika anställningsformerna mer i detalj.

Rapporten bygger på data från Statistiska centralbyråns arbetskraftsundersökningar (AKU). Mätperioden är 1:a kvartalet respektive år och urvalsstorleken är cirka 60 000 personer i åldern 16-64 år (se bilaga 1 för mer utförlig beskrivning av metod och dataunderlag).

2

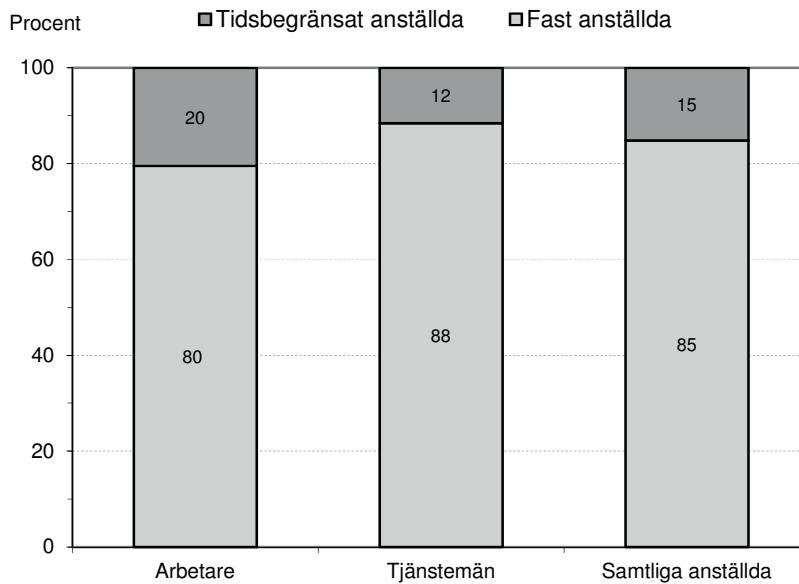
Anställningsformer år 2014

Knappt 4,1 miljoner personer var anställda i Sverige första kvartalet år 2014. Av dessa var drygt 3,5 miljoner fast anställda medan 618 200 personer hade någon form av tidsbegränsad anställning. I procent motsvarar detta 85 procent fast anställda och 15 procent tidsbegränsat anställda.

Andelen tidsbegränsat anställda varierar dock mellan olika grupper av anställda. Inte minst mellan arbetare och tjänstemän, kvinnor och män samt mellan olika åldrar och sektorer.

Bland arbetare är 20 procent tidsbegränsat anställda jämfört med 12 procent av tjänstemännen. I antal motsvarar det 343 400 arbetare och 260 400 tjänstemän, det vill säga 83 000 fler arbetare än tjänstemän (se diagram 2.1 och tabell 2.1).

Diagram 2.1 Anställningsform år 2014

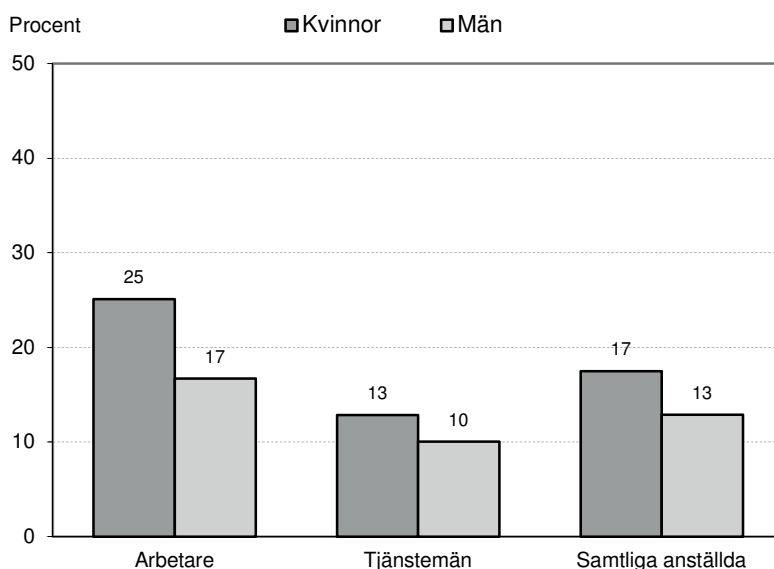

Kvinnor och män

Kvinnor är i högre grad tidsbegränsat anställda än män. Av samtliga anställda kvinnor är 17 procent tidsbegränsat anställda jämfört med 13 procent av männen. Skillnaden är dock större bland arbetare då 25 procent av samtliga kvinnliga arbetare är tidsbegränsat anställda medan 17 procent av de manliga arbetarna är det. I antal motsvarar det 189 500 kvinnor och 153 800 män, det vill säga 35 700 fler kvinnor.

Bland tjänstemän är skillnaden mindre. Kvinnor är dock även här tidsbegränsat anställda i högre grad än män, 13 procent för kvinnor och 10 procent för män (se diagram 2.2 och tabell 2.1).

Diagram 2.2 Tidsbegränsat anställda efter klass och kön år 2014

Tabell 2.1 Anställningsform efter klass och kön år 2014

	Fast anställda		Tidsbegränsat anställda		Samtliga anställda	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Arbetare						
Kvinnor	565 400	75	189 500	25	754 900	100
Män	767 600	83	153 800	17	921 500	100
Samtliga	1 333 000	80	343 400	20	1 676 400	100
Tjänstemän						
Kvinnor	1 076 500	87	158 600	13	1 235 100	100
Män	910 700	90	101 800	10	1 012 500	100
Samtliga	1 987 100	88	260 400	12	2 247 600	100
Samtliga anställda						
Kvinnor	1 679 700	83	355 900	17	2 035 600	100
Män	1 774 500	87	262 300	13	2 036 700	100
Samtliga	3 454 200	85	618 200	15	4 072 300	100

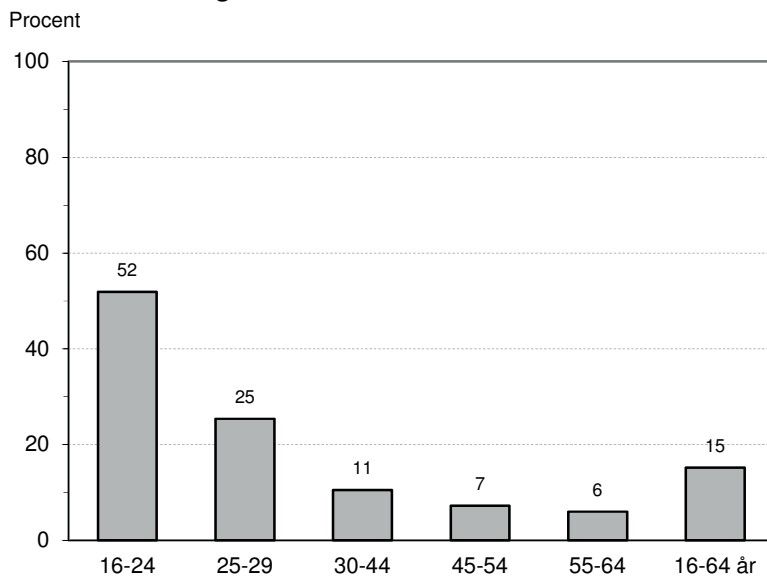
Ålder

En uppdelning av de anställda efter ålder visar att det framförallt är ungdomar som är tidsbegränsat anställda

Högst andel tidsbegränsat anställda är det i åldersgruppen 16-24 år. Av dessa är drygt hälften, 52 procent, tidsbegränsat anställd.

I högre åldrar minskar andelen tidsbegränsat anställda och i åldersgruppen 25-29 år är 25 procent tidsbegränsat anställda, det vill säga en halvering jämfört med 16-24 åringarna. Upp i åldrarna minskar andelen ytterligare och bland 30-44 åringarna är 11 procent tidsbegränsat anställda, bland 45-54 åringarna sju procent och bland 55-64 åringarna sex procent (se diagram 2.3 och tabell 2.2).

**Diagram 2.3 Tidsbegränsat anställda efter ålder.
Samtliga anställda år 2014**

Arbetare och tjänstemän efter ålder

Fördelat på arbetare och tjänstemän så är skillnaden liten vad gäller andel tidsbegränsat anställda i respektive åldersgrupp. Andelen är till och med lite högre bland tjänstemän i de två yngsta åldersgrupperna medan den är högre för arbetare i de tre högsta åldersgrupperna (se diagram 2.4).

Inte heller *antalet* tidsbegränsat anställda skiljer sig allt för mycket i de olika åldersgrupperna, med ett undantag och det är 16-24 åringarna. Totalt är 230 700 16-24-åringar tidsbegränsat anställda. Av dessa är 157 700 arbetare och 71 900 tjänstemän. Arbetarna är alltså mer än dubbelt så många som tjänstemännen i denna åldersgrupp (se diagram 2.5 och tabell 2.2).

Denna ojämna fördelning vad gäller antal tidsbegränsat anställda 16–24-åringar förklarar större delen av skillnaden i andel tidsbegränsat anställda bland *samtliga* arbetare och tjänstemän, som alltså är 20 procent för arbetare och 12 procent för tjänstemän. Detta eftersom samtliga arbetare till 18 procent består av 16–24-åringar jämfört med sex procent bland samtliga tjänstemän (se tabell 2.3).

Diagram 2.4 Tidsbegränsat anställda efter klass och ålder år 2014. Procent

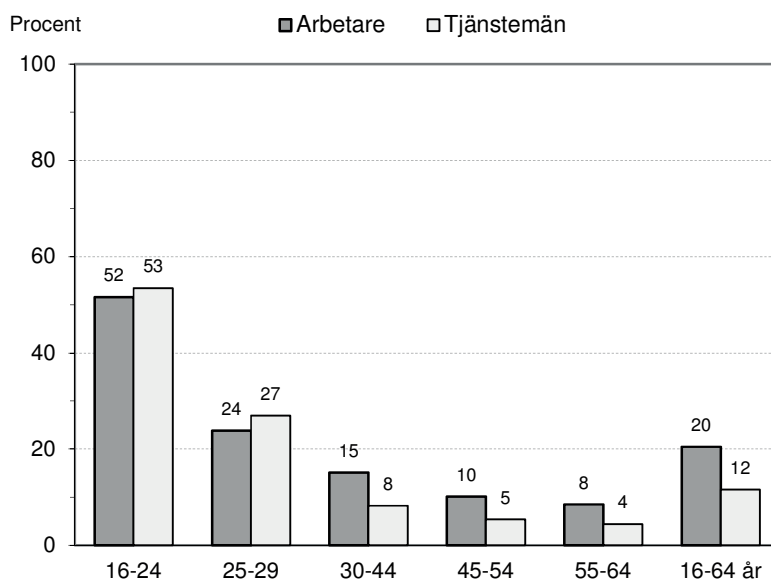
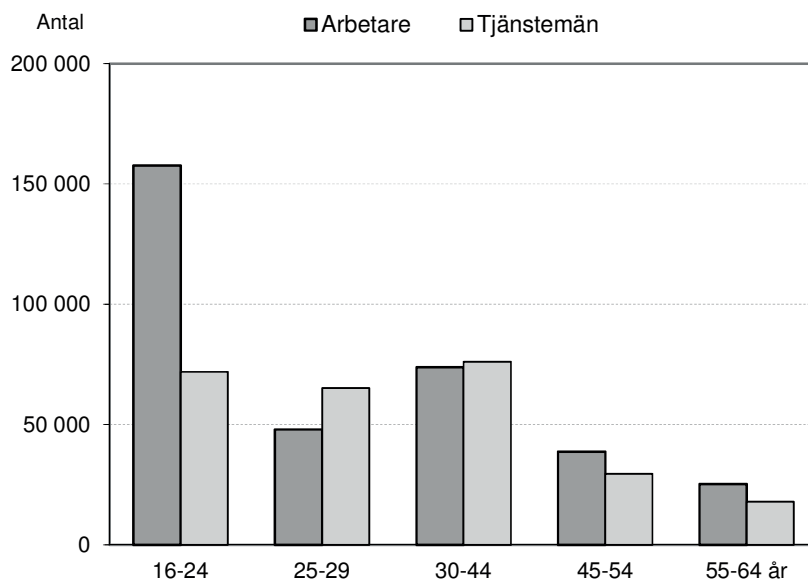

Diagram 2.5 Tidsbegränsat anställda efter klass och ålder år 2014. Antal

Tabell 2.2 Tidsbegränsat anställda efter klass, kön och ålder år 2014

Klass och ålder	Tidsbegränsat anställda					
	Kvinnor		Män		Samtliga	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Arbetare						
16-24 år	89 400	61	68 200	43	157 700	52
25-29 år	23 900	29	24 000	20	47 900	24
30-44 år	40 100	19	33 800	12	73 800	15
45-54 år	22 900	13	15 800	8	38 700	10
55-64 år	13 300	10	12 000	8	25 300	8
16-64 år	189 500	25	153 800	17	343 400	20
Tjänstemän						
16-24 år	43 800	59	28 100	47	71 900	53
25-29 år	40 400	31	24 800	22	65 200	27
30-44 år	45 200	9	30 900	7	76 000	8
45-54 år	18 900	6	10 500	4	29 500	5
55-64 år	10 400	4	7 400	4	17 900	4
16-64 år	158 600	13	101 800	10	260 400	12
Samtliga						
16-24 år	133 900	60	96 900	44	230 700	52
25-29 år	65 200	30	49 600	21	114 700	25
30-44 år	87 400	12	66 600	9	153 900	11
45-54 år	42 600	9	27 800	6	70 400	7
55-64 år	24 100	6	20 000	6	44 100	6
16-64 år	355 900	17	262 300	13	618 200	15

Tabell 2.3 Anställda efter klass och ålder år 2014

Klass och ålder	Anställda	
	Antal	Procent
Arbetare		
16-24 år	305 800	18
25-29 år	201 100	12
30-44 år	489 700	29
45-54 år	381 500	23
55-64 år	298 400	18
16-64 år	1 676 400	100
Tjänstemän		
16-24 år	134 500	6
25-29 år	242 000	11
30-44 år	920 700	41
45-54 år	546 400	24
55-64 år	403 800	18
16-64 år	2 247 600	100
Samtliga anställda		
16-24 år	444 800	11
25-29 år	451 400	11
30-44 år	1 463 900	36
45-54 år	973 500	24
55-64 år	730 300	18
16-64 år	4 072 300	100

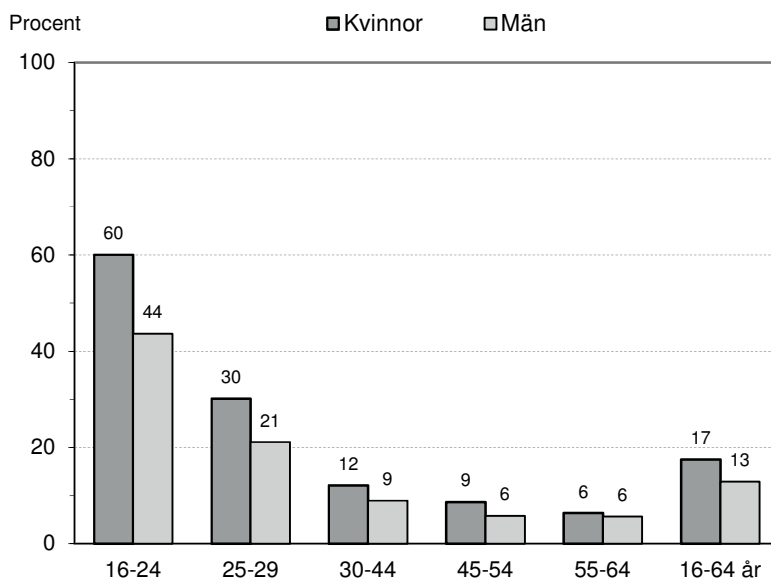
Kvinnor och män efter ålder

Andelen kvinnor med tidsbegränsad anställning är högre än för män i alla åldersgrupper. Det gäller bland såväl arbetare som tjänstemän.

Störst skillnad mellan kvinnor och män är det i åldern 16-24 år då hela 60 procent av anställda kvinnor i åldern 16-24 år är tidsbegränsat anställda. Motsvarande siffra för män är 44 procent. Skillnaden är ungefär lika stor bland såväl arbetare som tjänstemän (se diagram 2.6 och tabell 2.2).

Uppåt i åldrarna minskar andelen tidsbegränsat anställda kvinnor och män. Likaså minskat skillnaden mellan könen och i den högsta åldersgruppen är skillnaden utjämnad då sex procent av såväl kvinnor som män i åldern 55-64 år är tidsbegränsat anställda. Bland arbetare är det dock en liten övervikt för kvinnor även i denna åldersgrupp (se tabell 2.2)

Diagram 2.6 Tidsbegränsat anställda efter kön och ålder år 2014. Procent

Sektor

Andelen tidsbegränsat anställda varierar kraftigt mellan olika sektorer. Det gäller framförallt bland arbetare. I tre sektorer är nästan varannan arbetare tidsbegränsat anställd. Det är i sektorerna kultur, nöje och fritid samt hotell och restaurang där mellan 43-45 procent av arbetarna är tidsbegränsat anställda.

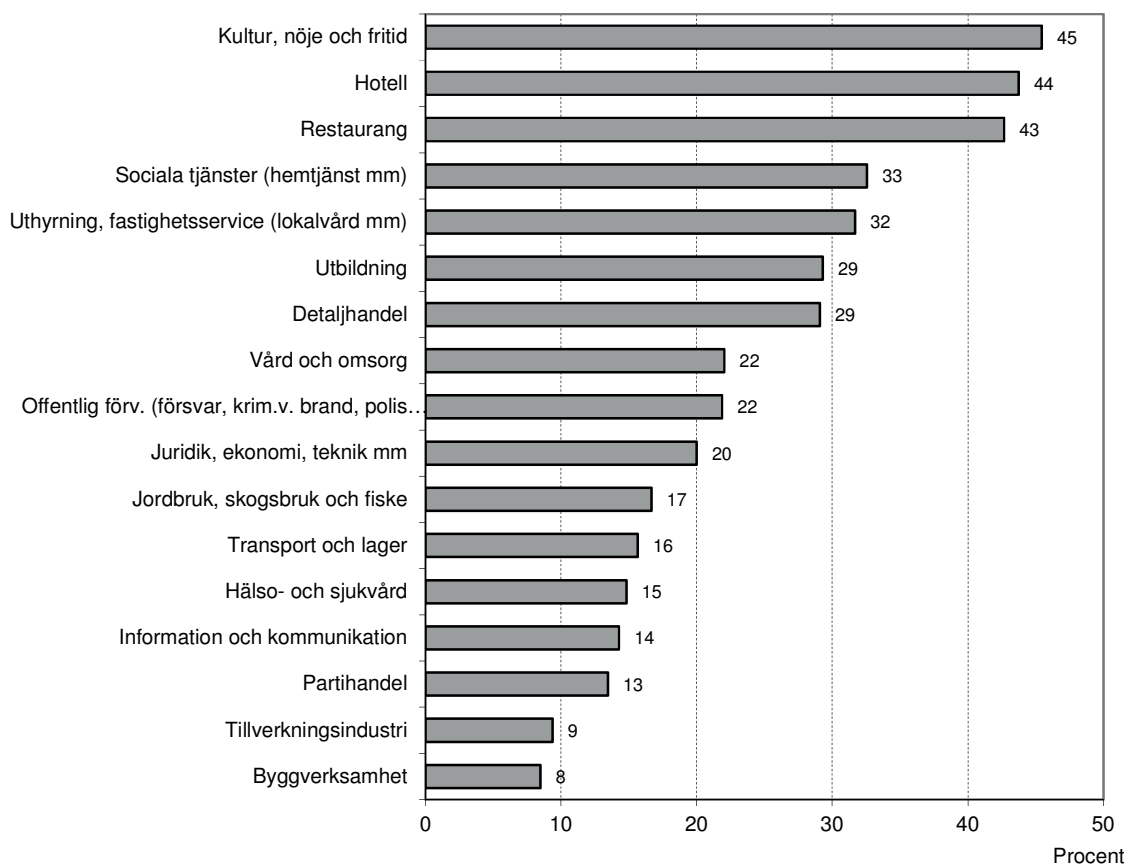
Närmast efter de tre sektorerna i topp kommer fyra sektorer där cirka 30 procent av arbetarna är tidsbegränsat anställda – sociala tjänster (hemtjänst mm), uthyrning och fastighetsservice (lokalvård mm), utbildning och detaljhandel (se diagram 2.7).

R Kultur, nöje och fritid

Denna sektor omfattar bland annat nöjes- och djurparker, sportanläggningar och golfbanor där det främst är arbetare som är tidsbegränsat anställda. Sektorerna omfattar dock även teatrar, konserthus o.lkn. där det främst är tjänstemän (skådespelare och artister) som är tidsbegränsat anställda.

Lägst andel tidsbegränsat anställda arbetare är det inom tillverkningsindustri och byggverksamhet, nio respektive åtta procent.

Diagram 2.7 Tidsbegränsat anställda efter sektor år 2014. Procent Arbetare

Även bland tjänstemän är andelen tidsbegränsat anställda högst i sektorn kultur, nöje och fritid, 29 procent. En stor del av dessa är troligen skådespelare och artister som här räknas som tjänstemän.

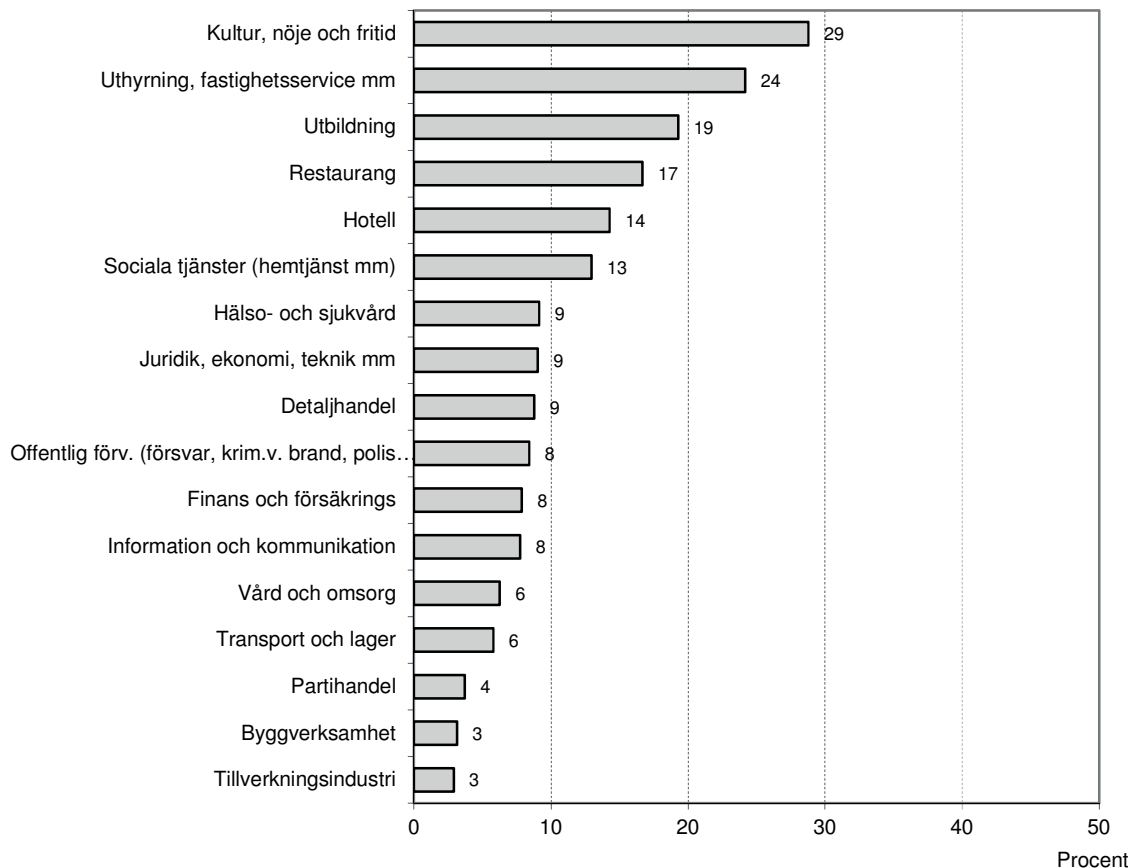
Närmast efter kommer sektorn uthyrning och fastighetsservice med 24 procent. Närmast därefter följer utbildning, restaurang, hotell och sociala tjänster med mellan 13-19 procent tidsbegränsat anställda tjänstemän.

N Uthyrning, fastighetsservice, resetjänster och andra stödtjänster

Denna sektor omfattar bland annat lokalvård, bevakning samt skötsel av parker och grönytor där det främst är arbetare som är tidsbegränsat anställda. Sektorn omfattar dock även callcenter, reseverksamhet och turistservice där det främst är tjänstemän som är tidsbegränsat anställda.

Lägst andel tidsbegränsat anställda tjänstemän är det inom tillverkningsindustri, byggverksamhet och partihandel, 3-4 procent (se diagram 2.8 och tabell 2.4).

Diagram 2.8 Tidsbegränsat anställda efter sektor år 2014. Procent Tjänstemän

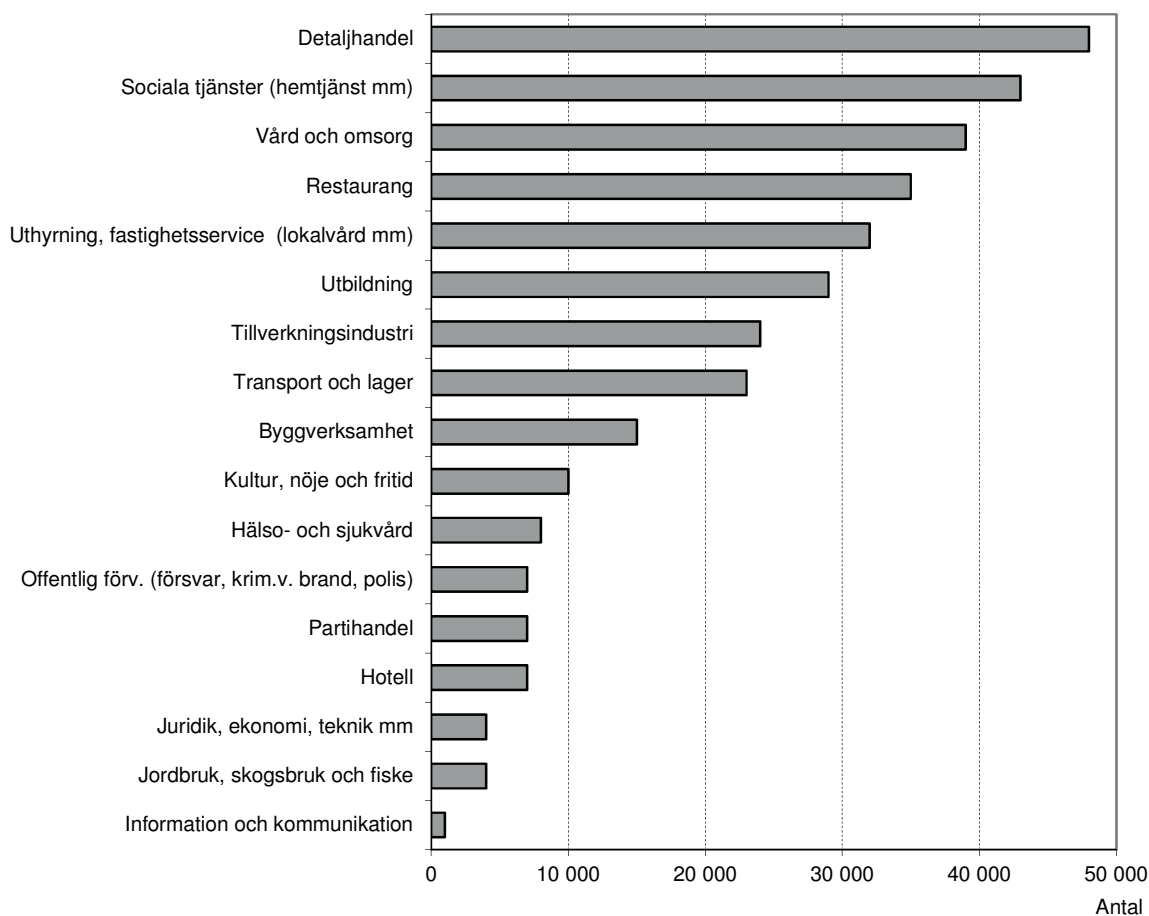
Räknat i *antal* tidsbegränsat anställda blir fördelningen över sektorer en annan än den procentuella fördelningen enligt ovan. Räknat i antal så visar sig sektorn utbildning vara den sektor som har klart flest antal tidsbegränsat anställda. Det är dock främst tjänstemän i denna grupp.

Bland arbetare är det istället inom sektorn detaljhandel antalet tidsbegränsat anställda är högst, 48 000 personer, av de sektorer som här redovisas.

Närmast därefter kommer sektorn sociala tjänster (hemtjänst mm) med 43 000 tidsbegränsat anställda arbetare och sektorerna vård och omsorg, restaurang samt uthyrning, fastighetservice (lokalvård mm), med mellan 32 000-39 000 tidsbegränsat anställda (se diagram 2.9 och tabell 2.4).

Av de tre sektorerna med över 40 procent tidsbegränsat anställda arbetare enligt ovan så är det alltså bara sektorn restaurang som har mer än 30 000 tidsbegränsat anställda. Sektorerna kultur, nöje och fritid samt hotell är betydligt mindre med 10 000 respektive 7 000 tidsbegränsat anställda arbetare.

Diagram 2.9 Tidsbegränsat anställda efter sektor år 2014. Antal Arbetare

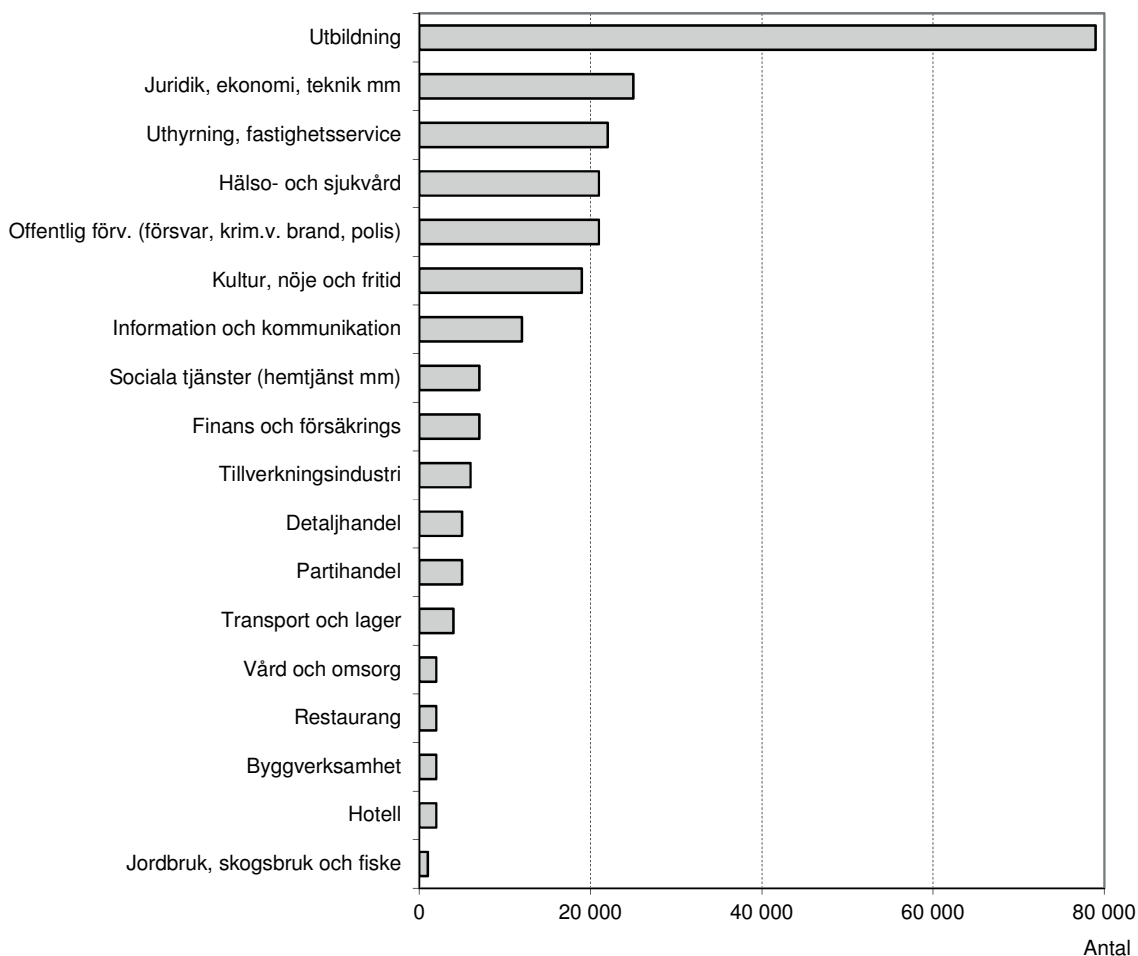

Bland tjänstemän är det en sektor som dominerar vad gäller antal tidsbegränsat anställda. Det är sektorn utbildning där 79 000 tjänstemän är tidsbegränsat anställda. Det motsvarar nästan en tredjedel, 31 procent, av samtliga tidsbegränsat anställda tjänstemän.

Sektorn utbildning är dock även den klart största sektorn totalt för tjänstemän med 410 000 anställda tjänstemän. Detta förklarar varför sektorn utbildning bara kommer på tredje plats vad gäller *andel* tidsbegränsat anställda enligt ovan. De två sektorer som har högst andel tidsbegränsat anställda tjänstemän, kultur, nöje och fritid samt uthyrning och fastighetsservice, har betydligt färre *antal* tidsbegränsat anställda (se diagram 2.10 och tabell 2.4).

Övriga sektorer har alltså betydligt färre antal tidsbegränsat anställda tjänstemän än sektorn utbildning. Fyra sektorer har dock drygt 20 000 tidsbegränsat anställda och det är sektorerna juridik, ekonomi och teknik, uthyrning och fastighetsservice, hälso- och sjukvård samt offentlig förvaltning som har 21 000-25 000 tidsbegränsat anställda tjänstemän.

Diagram 2.10 Tidsbegränsat anställda efter sektor år 2014. Antal Tjänstemän

Tabell 2.4 Tidsbegränsat anställda efter klass och sektor år 2014

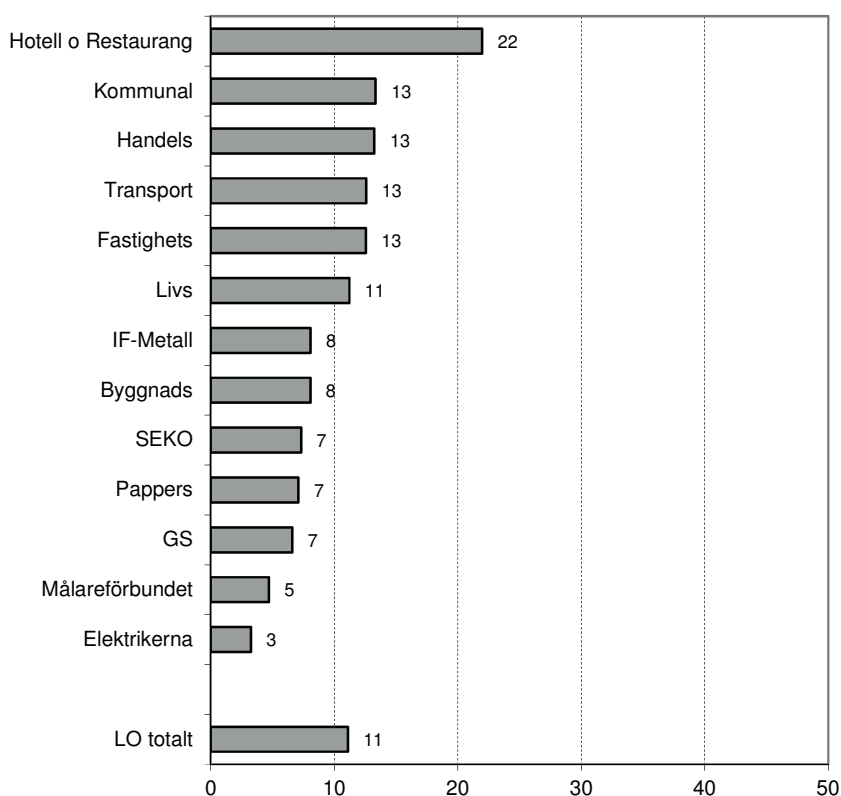
Näringsgren (sektor)	Tidsbegränsat anställda					
	Arbetare		Tjänstemän		Samtliga anställda	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
A Jordbruk, skogsbruk, fiske	4 000	17	5 000	14
B Tillverkning	24 000	9	6 000	3	30 000	6
F Byggverksamhet	15 000	8	2 000	3	17 000	7
G Handel	59 000	24	11 000	5	70 000	15
Partihandel	7 000	13	5 000	4	12 000	6
Detaljhandel	48 000	29	5 000	9	53 000	24
H Transport och lager	23 000	16	4 000	6	27 000	12
I Hotell och restaurang	42 000	43	3 000	12	46 000	37
Hotell	7 000	44	2 000	14	9 000	30
Restaurang	35 000	43	2 000	17	37 000	39
J Information o kommunikation	1 000	14	12 000	8	13 000	8
K Finans och försäkrings	7 000	8	7 000	8
M Juridik, ekonomi o teknik mm	4 000	20	25 000	9	29 000	10
N Uthyrning, fastighetservice mm	32 000	32	22 000	24	55 000	28
Arbetsförmedling, bemanning mm	13 000	48	14 000	33	28 000	39
Fastighetservice (lokalvård mm)	15 000	29	1 000	13	16 000	27
O Offentlig förvaltn. (försvar, polis, kriminalvård, brand mm)	7 000	22	21 000	8	28 000	10
P Utbildning	29 000	29	79 000	19	108 000	21
Q Vård, omsorg och sociala tjänster	90 000	25	30 000	9	120 000	18
Hälso- och sjukvård	8 000	15	21 000	9	29 000	10
Vård och omsorg	39 000	22	2 000	6	42 000	20
Sociala tjänster (hemtjänst mm)	43 000	33	7 000	13	50 000	27
R Kultur, nöje och fritid	10 000	45	19 000	29	30 000	34
Samtliga sektorer	355 000	20	259 000	12	618 000	15

LO-förbunden

Hotell- och restaurangfacket är det LO-förbund som har störst andel tidsbegränsat anställda bland sina medlemmar, 22 procent. Närmast efter kommer Kommunal, Handels, Transport och Fastighets, alla med 13 procent tidsbegränsat anställda medlemmar.

Även Livs ligger över 10 procent men i övriga LO-förbund är mindre än 10 procent av medlemmarna tidsbegränsat anställda. Lägst andel är det inom Elektrikerna och Målareförbundet, tre respektive fem procent (se diagram 2.9).

Diagram 2.9 Tidsbegränsat anställda inom LO-förbunden år 2014

Facklig tillhörighet

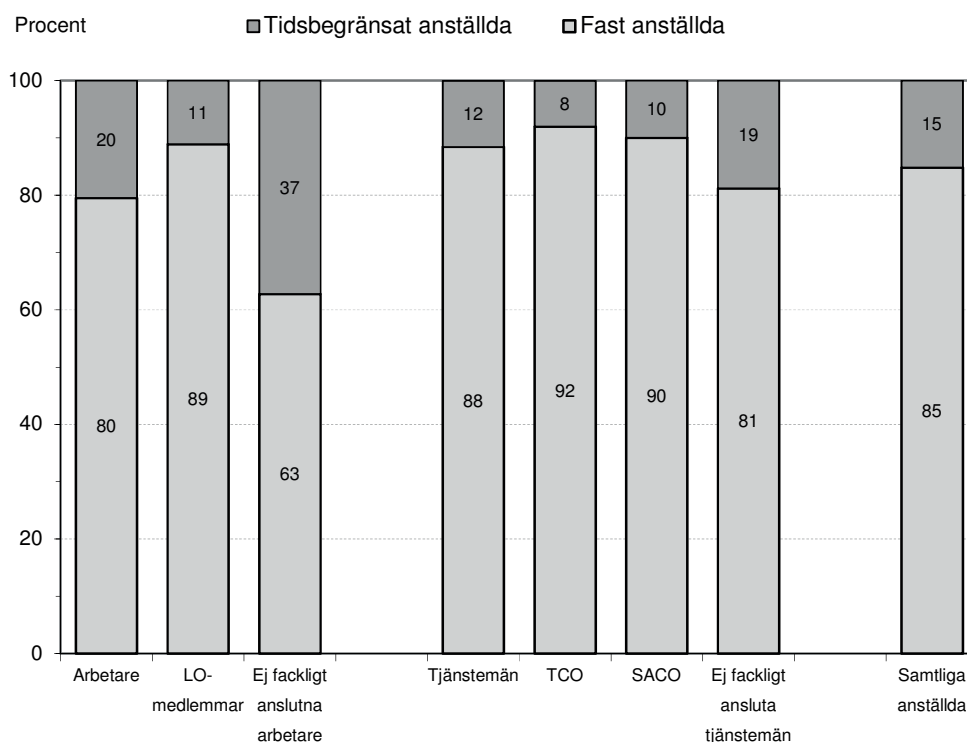
En jämförelse av andelen tidsbegränsat anställda inom LO-förbunden med de sektorer och näringsgrenar som respektive LO-förbunden verkar inom visar att andelen är lägre efter LO-förbund än efter sektor.

Av samtliga LO-medlemmar (LO totalt) är 11 procent tidsbegränsat anställda medan 20 procent av samtliga *arbetare* är tidsbegränsat anställda. Det vill säga nästan dubbelt så hög andel bland samtliga arbetare jämfört med samtliga LO-medlemmar. För flera av LO-förbunden är skillnaden ännu tydligare. Exempelvis är 22 procent av Hotell- och restaurangfackets medlemmar tidsbegränsat anställda medan hela 43 procent av arbetare inom sektorn hotell och restaurang är tidsbegränsat anställda.

Andelen tidsbegränsat anställda är alltså lägre bland LO-medlemmar än bland hela gruppen arbetare. Detta tyder på att andelen tidsbegränsat anställda är lägre bland fackligt anslutna än bland de som inte är med i facket. Diagram 2.10 visar att just så är fallet (se även tabell 2.5).

LO-medlem	Anställd som är medlem i något LO-förbund.
Arbetare	Anställd med yrke som organiseras av något LO-förbund.

Diagram 2.10 Anställningsform efter klass och facklig tillhörighet år 2014

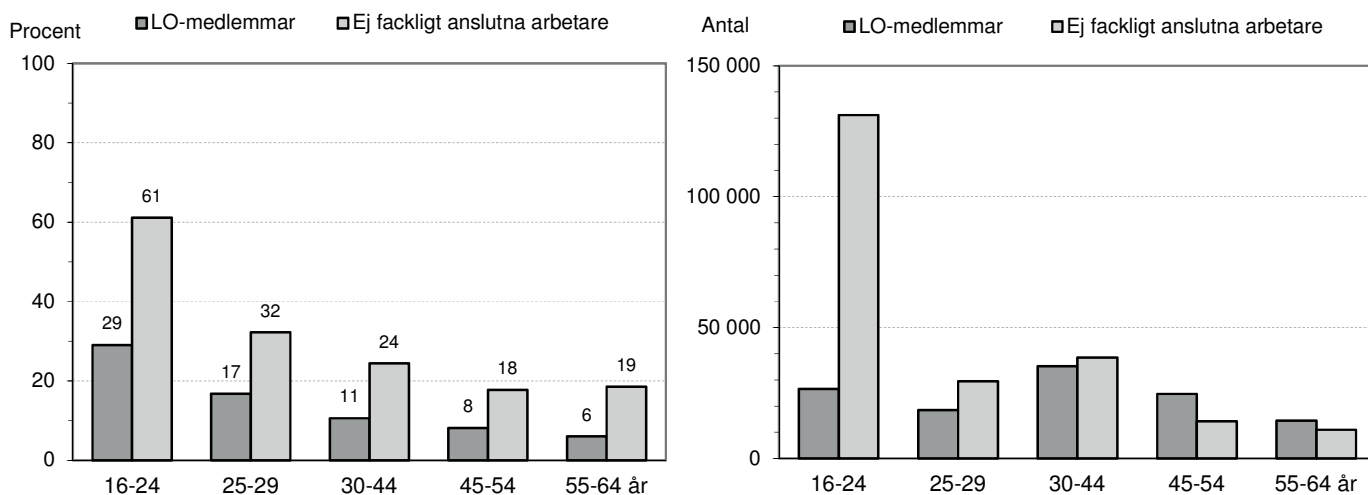
I diagram 2.10 framgår att andelen tidsbegränsat anställda är betydligt högre bland ej fackligt anslutna än bland fackligt anslutna. Det gäller bland såväl arbetare som tjänstemän. Skillnaden är dock störst bland arbetare då 37 procent av gruppen ej fackligt anslutna arbetare är tidsbegränsat anställda medan ”endast” 11 procent av LO-medlemmarna är det.

Bland tjänstemän är 19 procent av de ej fackligt anslutna tidsbegränsat anställda att jämföras med 8 respektive 10 procent bland TCO- och SACO-medlemmar.

En jämförelse av tidsbegränsat anställda efter facklig tillhörighet och ålder visar att det främst är oorganiserade 16–24-åringar som är tidsbegränsat anställda. Hela 61 procent ej fackligt anslutna arbetare i åldern 16-24 år är tidsbegränsat anställda och i antal räknar de till 131 000 personer. Det är nästan fem gånger fler än de 26 500 LO-medlemmar i samma ålder som är tidsbegränsat anställda (se diagram 2.11 och 2.12)

En förklaring till denna stora skillnad bland 16–24-åringarna är troligen att många väntar med att gå med i facket tills de fått en fast anställning och därmed etablerat sig på arbetsmarknaden. Först då känner många en social och ekonomisk trygghet där även fack och a-kassa ingår.

Diagram 2.11-2.12 Tidsbegränsat anställda efter ålder och facklig tillhörighet år 2014. Procent och antal

Tabell 2.5 Anställningsform efter klass, kön och facklig anslutning år 2014

	Fast anställda		Tidsbegränsat anställda		Samtliga anställda	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
Arbetare						
Kvinnor	565 400	75	189 500	25	754 900	100
Män	767 600	83	153 800	17	921 500	100
Samtliga	1 333 000	80	343 400	20	1 676 400	100
LO-medlemmar						
Kvinnor	424 700	86	66 700	14	491 400	100
Män	530 000	91	52 300	9	582 300	100
Samtliga	954 700	89	119 000	11	1 073 700	100
Ej fackligt anslutna arbetare						
Kvinnor	140 700	53	122 800	47	263 500	100
Män	237 600	70	101 500	30	339 200	100
Samtliga	378 300	63	224 400	37	602 700	100
Tjänstemän						
Kvinnor	1 076 500	87	158 600	13	1 235 100	100
Män	910 700	90	101 800	10	1 012 500	100
Samtliga	1 987 100	88	260 400	12	2 247 600	100
TCO-medlemmar						
Kvinnor	562 000	91	56 800	9	618 700	100
Män	400 500	94	27 200	6	427 700	100
Samtliga	962 400	92	83 900	8	1 046 400	100
SACO-medlemmar						
Kvinnor	270 500	89	34 200	11	304 700	100
Män	232 900	92	21 500	8	254 400	100
Samtliga	503 400	90	55 700	10	559 100	100
Ej fackligt anslutna tjänstemän						
Kvinnor	244 000	78	67 600	22	311 700	100
Män	277 300	84	53 100	16	330 400	100
Samtliga	521 300	81	120 800	19	642 100	100
Övriga + Uppgift saknas						
Kvinnor	35 200	85	6 400	15	41 600	100
Män	87 200	94	5 100	6	92 300	100
Samtliga	122 400	91	11 600	9	134 000	100
Samtliga anställda						
Kvinnor	1 679 700	83	355 900	17	2 035 600	100
Män	1 774 500	87	262 300	13	2 036 700	100
Samtliga	3 454 200	85	618 200	15	4 072 300	100

Arbetsplatsens storlek

Andelen tidsbegränsat anställda är högre på små arbetsplatser än på stora arbetsplatser och det gäller såväl arbetare som tjänstemän

På de minsta arbetsplatserna med 1-5 anställda är i genomsnitt 18 procent av de anställda tidsbegränsat anställda. Därefter minskar andelen tidsbegränsat anställda ju större arbetsplatsen är för att slutligen plana ut runt nio procent för arbetsplatser med minst 100 anställda (se diagram 2.13 och tabell 2.6).

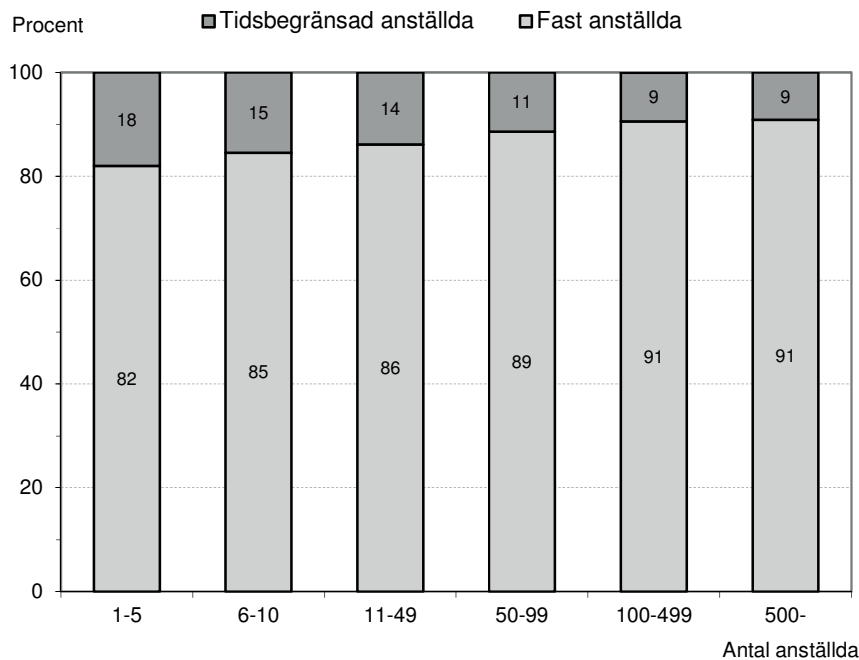
Fördelat på arbetare och tjänstemän så är andelen tidsbegränsat anställda högre bland arbetare än bland tjänstemän på alla arbetsplatsstorlekar. Skillnaden är dock störst på de minsta arbetsplatserna och minskar ju större arbetsplatsen är.

På arbetsplatser med 1-5 anställda är 22 procent av arbetarna och 13 procent av tjänstemännen tidsbegränsat anställda medan det på de största arbetsplatserna med minst 500 anställda är 10 procent arbetare och 9 procent tjänstemän som är tidsbegränsat anställda (se tabell 2.6).

Tabell 2.6 Tidsbegränsat anställda efter arbetsplatsens storlek år 2014. Procent

Arbetsplatsens storlek	Arbetare	Tjänstemän	Samtliga anställda
1-5 anställda	22	13	18
6-10 anställda	19	11	15
11-49 anställda	18	11	14
50-99 anställda	15	10	11
100-499 anställda	12	8	9
500- anställda	10	9	9
Samtliga	20	12	15

**Diagram 2.13 Anställningsform efter arbetsplatsens storlek år 2014
Samtliga anställda**

3

Tidsbegränsade anställningar

Om de tidsbegränsat anställda fördelas på de anställningsformer som regleras i LAS så är allmän visstidsanställning vanligast följt av vikariat, provanställning och säsongsanställning.

Totalt är det alltså 15 procent av samtliga anställda som är tidsbegränsat anställda. Av dessa har 10 procentenheter en allmän visstidsanställning, tre procentenheter vikariat, två procentenheter provanställning och 0,2 procentenheter säsongsanställning. I antal motsvarar detta 424 500 med allmän visstidsanställning, 111 200 vikariat, 62 900 provanställda och 16 000 säsongsanställda.

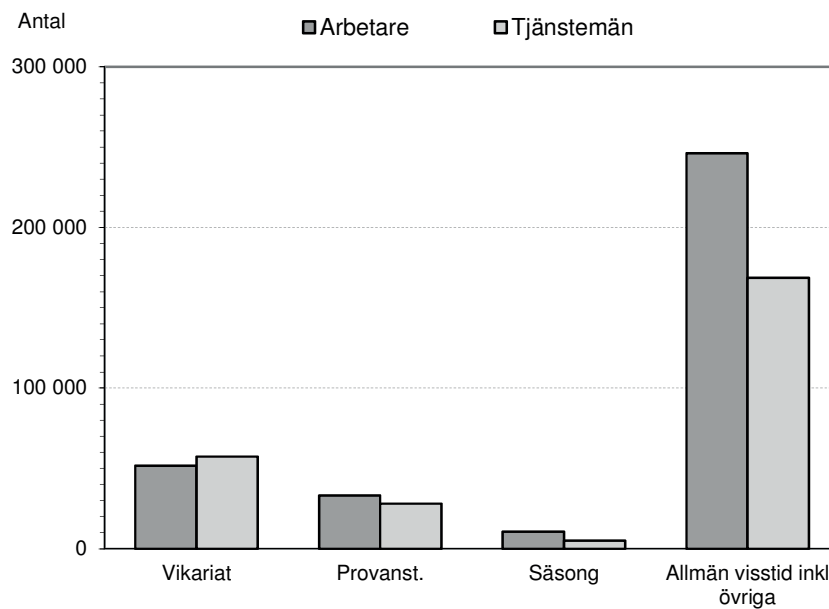
Fördelat på arbetare och tjänstemän så är skillnaden stor främst vad gäller allmän visstidsanställning då 15 procent av arbetarna och 8 procent av tjänstemännen har en allmän visstidsanställning. För vikariat, provanställning och säsongsanställning är skillnaden mindre (se diagram 3.1 och 3.2 samt tabell 3.1)

Allmän visstidsanställning är alltså den vanligaste tidsbegränsade anställningsformen av de anställningsformer som regleras i LAS. I SCBs arbetskraftsundersökningar uppger dock endast ett fåtal att de har en allmän visstidsanställning, eller en AVA. De flesta uppger istället en anställningsform som finns reglerad i något kollektivavtal, framförallt anställning vid behov, per timme eller objekt/projektanställning. I detta avsnitt redovisas dessa som olika typer av allmän visstidsanställning eftersom arbetsgivaren oftast inte behöver ange något skäl till tidsbegränsningen för någon av dessa anställningsformer.

Av de anställningsformer som här inkluderas under benämningen allmän visstidsanställning så är anställning vid behov och anställning per timme de vanligaste, framförallt bland arbetare. År 2014 var 100 000 arbetare, sex procent, anställda per timme och 88 000, fem procent anställda vid behov. Bland tjänstemän var 48 000, två procent, anställda per timme och 25 000, en procent, anställda vid behov.

Vad gäller vikariat, provanställning och säsongsanställning så är dessa ungefär lika vanliga bland arbetare och tjänstemän, såväl i antal som procent. Totalt omfattar de 95 000, sex procent, arbetare och 90 000, fem procent, tjänstemän (se diagram 3.3 och 3.4 samt tabell 3.2).

Diagram 3.1 Tidsbegränsat anställda efter klass och anställningsform år 2014

**Diagram 3.2 Tidsbegränsat anställda efter klass och anställningsform år 2014
Procent av samtliga anställda**

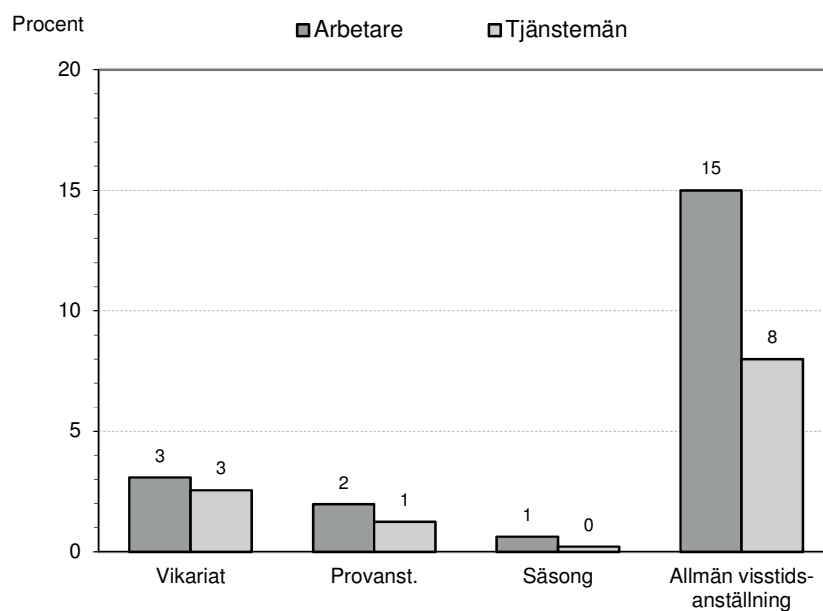

Diagram 3.3 Tidsbegränsat anställda efter klass och anställningsform år 2014
Procent

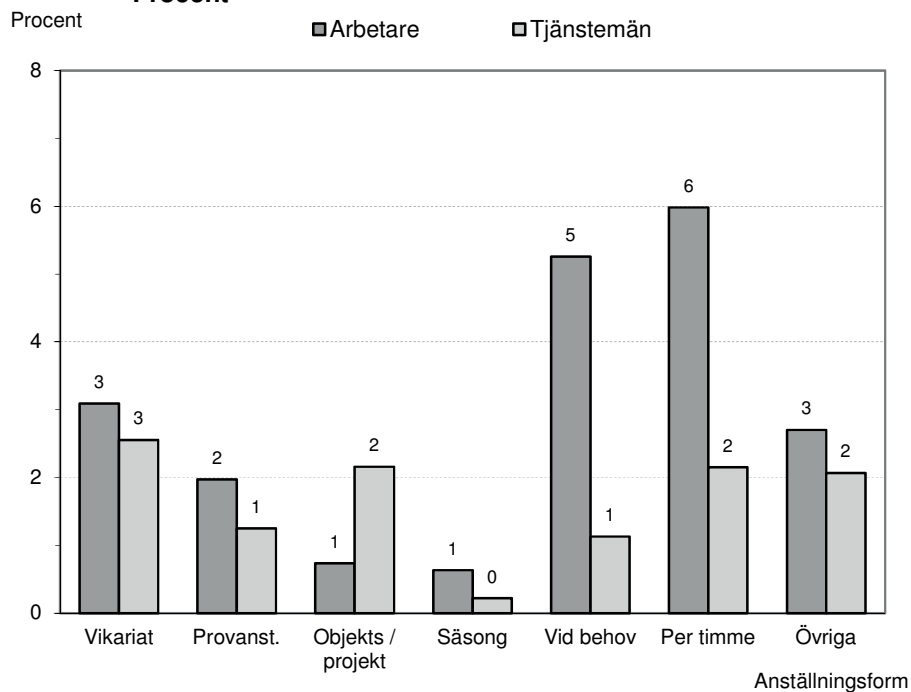
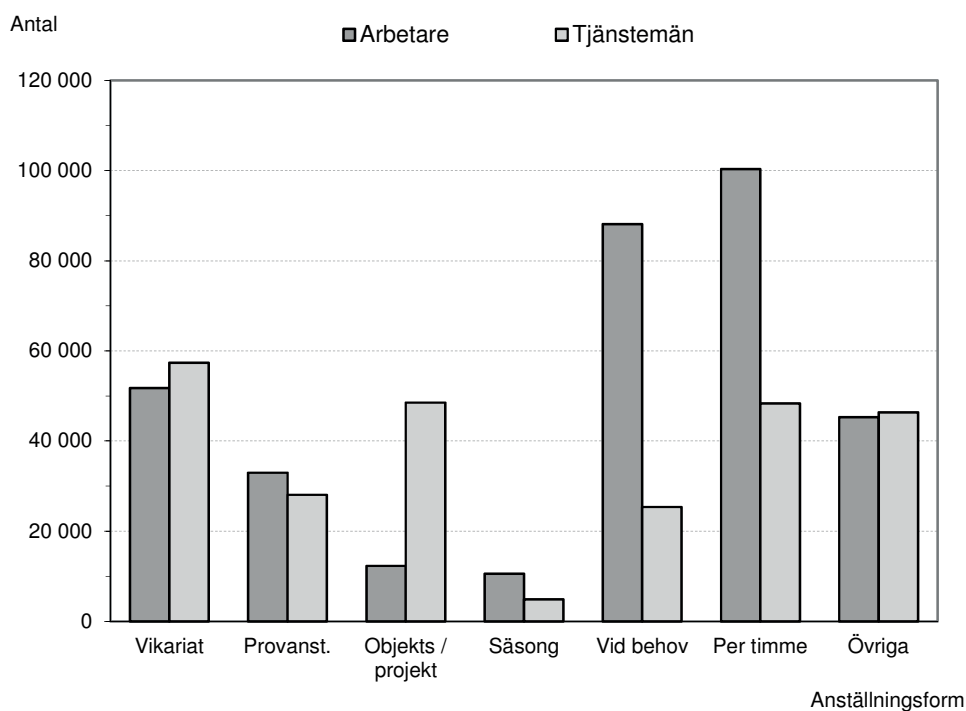

Diagram 3.4 Tidsbegränsat anställda efter klass och anställningsform år 2014
Antal

Tabell 3.1 Anställningsform efter klass och kön år 2014

	Fast anställda	Tidsbegränsat anställda					Allmän visstid inkl. övriga.	Samtliga anställda
		Samtliga	Vikariat	Prov- anst.	Säsong- anst.			
Antal								
Arbetare								
Kvinnor	565 400	189 500	37 100	10 000	4 400	137 100	754 900	
Män	767 600	153 800	14 700	23 100	6 200	108 900	921 500	
Samtliga	1 333 000	343 400	51 800	33 000	10 600	246 000	1 676 400	
Tjänstemän								
Kvinnor	1 076 500	158 600	40 600	15 300	2 800	99 200	1 235 100	
Män	910 700	101 800	16 900	12 800	2 100	69 300	1 012 500	
Samtliga	1 987 100	260 400	57 400	28 100	4 900	168 600	2 247 600	
Samtliga anställda								
Kvinnor	1 679 700	355 900	79 100	26 000	7 700	241 200	2 035 600	
Män	1 774 500	262 300	32 100	36 900	8 400	183 400	2 036 700	
Samtliga	3 454 200	618 200	111 200	62 900	16 000	424 500	4 072 300	
Procent								
Arbetare								
Kvinnor	75	25	5	1	1	18	100	
Män	83	17	2	3	1	12	100	
Samtliga	80	20	3	2	1	15	100	
Tjänstemän								
Kvinnor	87	13	3	1	0	8	100	
Män	90	10	2	1	0	7	100	
Samtliga	88	12	3	1	0	8	100	
Samtliga anställda								
Kvinnor	83	17	4	1	0	12	100	
Män	87	13	2	2	0	9	100	
Samtliga	85	15	3	2	0	10	100	

Tabell 3.2 Allmän visstidsanställning efter klass och kön år 2014

Klass och kön	Allmän visstidsanställning									
	Antal					Procent av samtliga anställda				
	Objekt / Projekt	Vid behov	Per timme	Övriga	Samtliga	Objekt / Projekt	Vid behov	Per timme	Övriga	Samtliga
Arbetare										
Kvinnor	3 500	56 200	57 600	19 800	137 100	0	7	8	3	18
Män	8 900	32 000	42 700	25 300	108 900	1	3	5	3	12
Samtliga	12 300	88 100	100 300	45 300	246 000	1	5	6	3	15
Tjänstemän										
Kvinnor	23 800	16 400	29 700	29 300	99 200	2	1	2	2	8
Män	24 700	8 800	18 700	17 100	69 300	2	1	2	2	7
Samtliga	48 500	25 400	48 300	46 400	168 600	2	1	2	2	8
Samtliga anställda										
Kvinnor	28 400	74 000	88 600	50 200	241 200	1	4	4	2	12
Män	34 700	42 200	62 600	43 900	183 400	2	2	3	2	9
Samtliga	63 000	116 200	151 200	94 100	424 500	2	3	4	2	10

4

Utvecklingen år 1990-2014

Sedan början av 1990-talet har såväl antal som andel tidsbegränsat anställda ökat sakta men säkert. I antal har de tidsbegränsat anställda ökat från 378 000 år 1990 till 618 000 år 2014. En ökning med 240 000 tidsbegränsat anställda.

Räknat i procent motsvaras detta av att andelen tidsbegränsat anställda har ökat från 9 procent år 1990 till 15 procent år 2014. Såväl antal som andelen tidsbegränsade anställningar har därmed ökat med drygt 60 procent mellan år 1990-2014 (se diagram 4.1–4.2 samt tabell 4.1).

Ökningen med 240 000 tidsbegränsat anställda år 1990-2014 kan jämföras med hur det totala antalet anställda förändrats. Dessa har ökat från 4 020 000 år 1990 till 4 072 000 år 2014. Det vill säga en ökning med endast 52 000 anställda.

Dagens nivå på 618 000 tidsbegränsat anställda är dock inte den högsta nivån som uppmätts. Rekordnoteringen nåddes år 2007 då 622 000 personer, knappt 16 procent, var tidsbegränsat anställda. Denna rekordnotering nåddes efter drygt tre års växande ekonomi och ökande sysselsättning.

Hösten 2008 slog dock den så kallade finanskrisen till och andelen tidsbegränsat anställda minskade kraftigt till som lägst 13,7 procent år 2009.

År 2010 började dock sysselsättningen åter att öka, inledningsvis främst med tidsbegränsade anställningar men så småningom även med fasta anställningar. Sysselsättningsökningen har därefter hållit i sig och år 2014 var antalet anställda 4 072 000, den högsta siffra som uppmätts i AKU. Av dessa var 618 400 tidsbegränsat anställda, den näst högsta siffra som uppmätts.

De tidsbegränsade anställningarna har alltså ökat påtagligt de senaste 25 åren räknat i såväl antal som i procent. Utvecklingen har dock gått i olika takt beroende på om den beskrivs i antal eller procent. I antal har utvecklingen gått trendmässigt uppåt. Viss del av denna uppgång är dock nära knuten till att det totala antalet anställda ökat, framförallt på 2000-talet (se diagram 4.1).

Räknat i procent ter sig dock utvecklingen annorlunda. Då var det främst under 1990-talet som andel tidsbegränsat anställda ökade, från som lägst 8,9 procent år 1991 till 14,6 procent år 1999. Därefter har andelen mestadels legat mellan 13-15 procent. Över 15 procent har andelen tidsbegränsat anställda endast varit vid tre tillfällen, åren 2007, 2008 och 2014.

Diagram 4.1 Tidsbegränsat anställda efter klass år 1990-2014. Antal

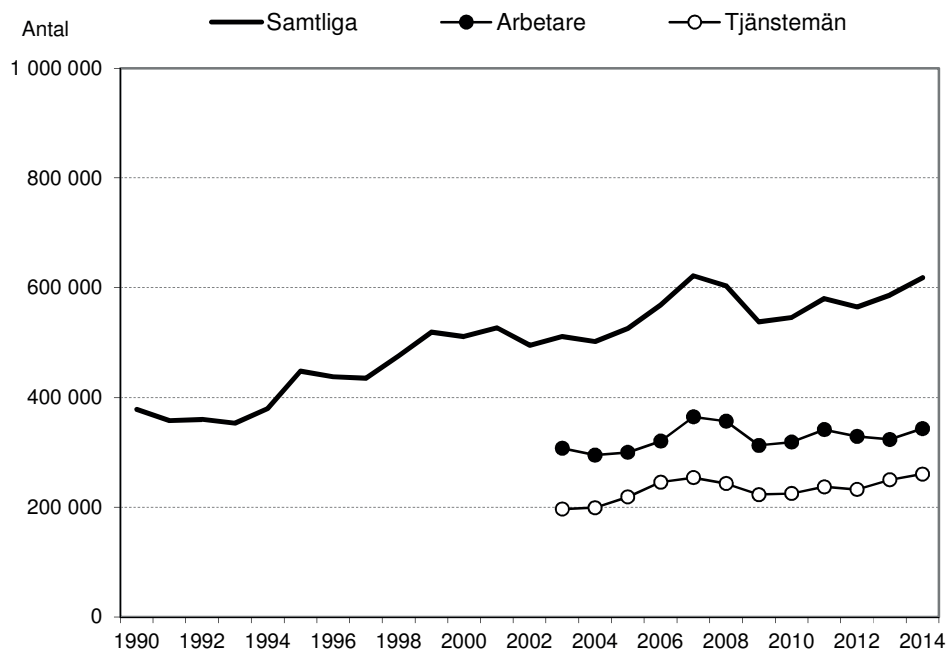
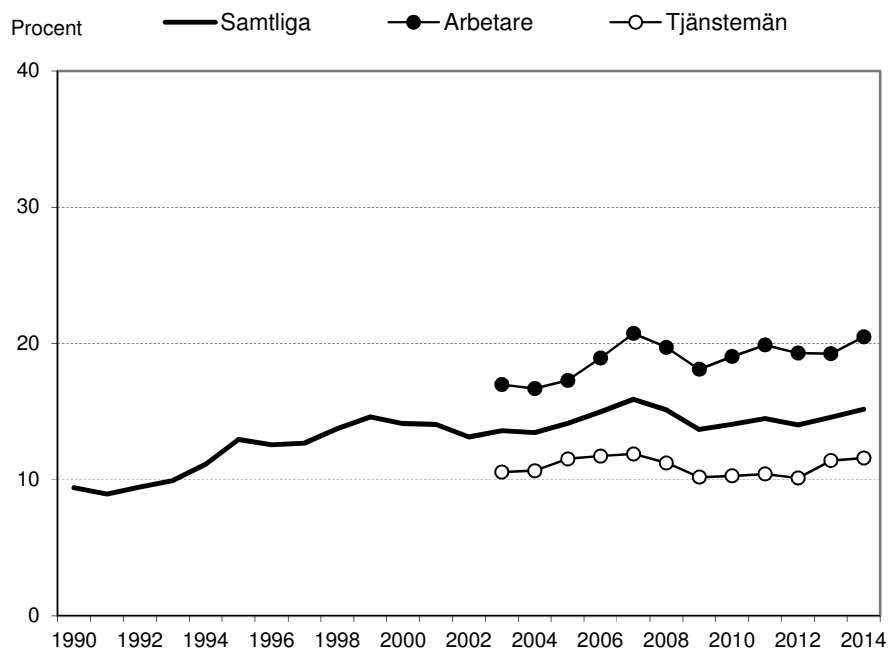

Diagram 4.2 Tidsbegränsat anställda efter klass år 1990-2014. Procent

Den nivå för andelen tidsbegränsat anställda som gäller idag är troligen till stor del en följd av de regler som gäller enligt Lagen om anställningsskydd (LAS). Framförallt regeln om att en allmän visstidsanställning eller vikariat som totalt varat mer än två år under en femårsperiod övergår till en fast anställning.

Trenden vad gäller andel tidsbegränsat anställda tyck dock ändå vara svagt lutande uppåt och bland arbetare tycks nivån vara på väg att etablera sig över 20 procent. Denna långsamt stigande andel tidsbegränsat anställda förklaras troligen av den strukturomvandling som för närvarande pågår på arbetsmarknaden där antalet anställda minskar inom tillverkningsindustrin, där andelen tidsbegränsat anställda är låg, och istället öka inom tjänstesektorn, där andelen tidsbegränsat anställda är hög.

Tabell 4.1 Anställda efter anställningsform år 1990 - 2014

År	Samtliga anställda	Fast anställda	Tidsbegränsat anställda					
			Samtliga		Arbetare		Tjänstemän	
			Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent
1990	4 020 000	3 642 000	378 000	9
1991	4 001 000	3 643 000	358 000	9
1992	3 811 000	3 451 000	360 000	9
1993	3 557 000	3 204 000	353 000	10
1994	3 411 000	3 031 000	380 000	11
1995	3 456 000	3 008 000	448 000	13
1996	3 488 000	3 050 000	438 000	13
1997	3 434 000	2 999 000	435 000	13
1998	3 463 000	2 987 000	476 000	14
1999	3 556 000	3 037 000	519 000	15
2000	3 618 000	3 107 000	511 000	14
2001	3 748 000	3 221 000	527 000	14
2002	3 766 000	3 271 000	495 000	13
2003	3 760 000	3 249 000	511 000	14	307 469	17	196 503	11
2004	3 731 000	3 229 000	502 000	13	295 169	17	199 254	11
2005	3 720 000	3 194 000	526 000	14	300 020	17	218 713	12
2006	3 794 299	3 225 996	568 303	15	320 253	19	245 601	12
2007	3 911 814	3 290 017	621 797	16	364 684	21	253 855	12
2008	3 993 735	3 389 968	603 767	15	356 715	20	243 301	11
2009	3 929 400	3 391 500	537 900	14	312 800	18	222 900	10
2010	3 874 000	3 328 700	545 400	14	318 800	19	224 900	10
2011	4 005 300	3 424 900	580 400	14	341 400	20	237 200	10
2012	4 025 280	3 460 370	564 901	14	328 866	19	232 470	10
2013	4 022 200	3 435 600	586 600	15	323 400	19	250 000	11
2014	4 072 300	3 454 200	618 200	15	343 400	20	260 400	12

.. Uppgift saknas

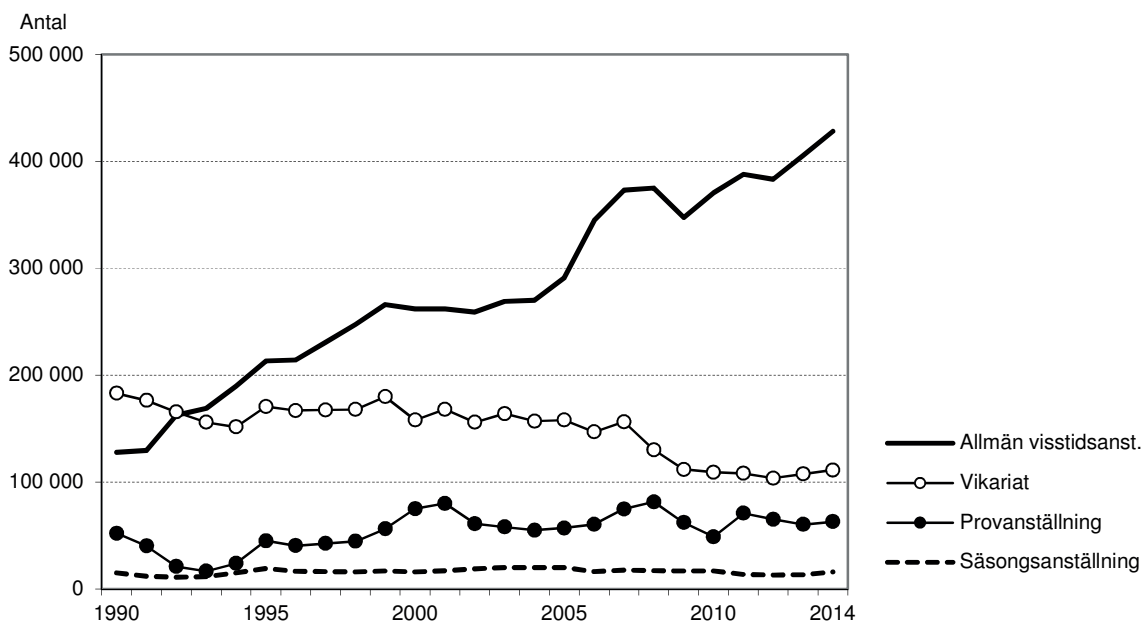
Tidsbegränsade anställningsformer år 1990-2014

Av de olika tidsbegränsade anställningsformerna är det främst de som här räknas in i gruppen allmän visstidsanställning som ökat år 1990-2014. På 1990-talet fördubblades antalet allmänna visstidsanställningar, från 128 000 år 1990 till 266 000 personer år 1999.

Därefter stabiliserades antalet några år men ökningen tog åter fart år 2005-2008 då antalet allmänt visstidsanställda steg med drygt 100 000 till 375 000 år 2008. Därefter kom finanskrisen och antalet minskade med knappt 30 000 år 2009. Minskningen blev dock kortvarig och följande år har antalet åter ökat upp till 2014 års rekordnotering på 428 000 allmänt visstidsanställda.

Det är alltså allmän visstidsanställning som står för hela uppgången av de tidsbegränsade anställningarna. Vikariatet har istället minskat från som mest 183 000 år 1990 till en nivå runt 110 000 år 2009-2014. Provanställningarna har dock mestadels legat relativt stabilt runt 60 000 på 2000-talet (se diagram 4.3).

Diagram 4.3 Tidsbegränsat anställda år 1990-2014

LO-förbunden 1990-2014

I samband med arbetsmarknadskrisen i början av 1990-talet steg andelen tidsbegränsat anställda medlemmar kraftigt inom nästan alla LO-förbund mellan år 1990-1995. Därefter har andelen tidsbegränsat anställda legat kvar på i stort sett samma nivå inom flertalet LO-förbund. För exempelvis Handels, Livs, SEKO, Pappers Transport och IF Metall skiljer det bara någon enstaka procent mellan år 1995 och 2014. Några undantag finns dock. Det gäller främst Byggnads och Hotell och Restaurang (se tabell 4.3).

Bland Byggnads medlemmar steg andelen tidsbegränsat anställda kraftigt under första halvan av 1990-talet, från sex procent år 1990 till 23 procent år 1995. Följande tio år minskade dock andelen tidsbegränsat anställda successivt och planade ut strax under tio procent runt år 2007, vilket är den nivå som gäller även år 2014.

Även bland Hotell och Restaurang Fackets medlemmar har andelen tidsbegränsat anställda minskat relativt mycket på senare år. Efter en lång period med närmare 30 procent tidsbegränsat anställda medlemmar skedde en vändning neråt i samband med avtalsrörelsen 2007 då HRF stramade upp skrivningarna i sitt kollektivavtal gällande så kallade extra anställningar. Detta minskade troligen andelen tidsbegränsat anställda med närmare 10 procentenheter. Hotell och Restaurang Fackets är dock alltså det LO-förbund som har klart högst andel tidsbegränsat anställda, 22 procent år 2014.

Tabell 4.3 Tidsbegränsat anställda efter LO-förbund år 1990-2014
Procent

LO-förbund	1990	1995	2000	2005	2010	2014
Byggnads	6	23	16	13	9	8
Elektrikerna	2	11	3	3	5	3
Fastighets	7	12	13	8	6	13
GS	7
Grafiska	2	9	8	8	8	..
Skogs- och Träfacket	12	11	5	..
Handels	7	12	17	14	10	13
Hotell- och Restaurang	12	28	31	30	24	22
Kommunal	13	16	16	14	11	13
Livs	6	11	14	9	7	11
Musikerförbundet	9
Målareförbundet	8	5	5
Pappers	5	6	6	6	4	7
SEKO	5	7	10	11	8	7
Transport	9	15	15	12	10	13
IF Metall	9	8
Metall	3	9	9	9
Industrifacket	5	9	10	11
Hela LO	8	13	14	12	10	11
.. Uppgift saknas						

5

Bemanningsföretag

På 1990-talet uppstod en ny form av anställning på den svenska arbetsmarknaden. Det var de så kallade bemanningsföretagen som då etablerade sig på allvar i Sverige. Först i blygsam skala med några enstaka tusental anställda för att sen expandera till drygt 40 000 årsanställda år 2000. Därefter avstannade expansionen några år men tog åter fart runt år 2005 och ökade därefter till knappt 60 000 årsanställda. Finanskrisen gav dock ett avbräck i expansionen, men avbräcket blev kortvarigt och år 2013 var cirka 69 000 årsanställda inom bemanningsföretagen (se diagram 5.1).

Cirka 40 procent av dessa är arbetare och 60 procent tjänstemän, det vill säga knappt 30 000 arbetare och drygt 40 000 tjänstemän.

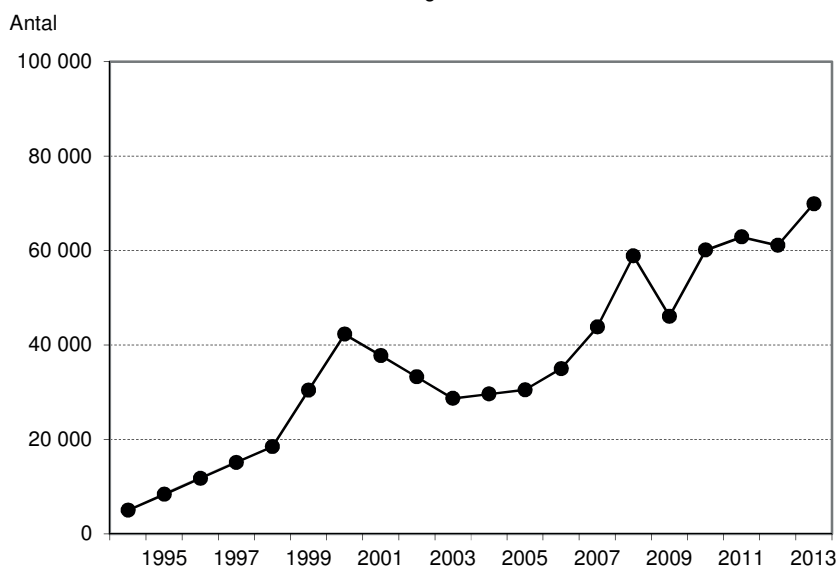
Trots att bemanningsbranschen expanderat senaste åren så omfattar den endast cirka 1,5 procent av samtliga anställda i Sverige. Bemanningsbranschen är alltså än så länge en marginell företeelse på arbetsmarknaden.

Det kan dock antas att bemanningsbranschen bidrar till att minska andelen tidsbegränsade anställningar något med tanke på att inhyring av personal ofta är ett alternativ för en arbetsgivare till att göra en tidsbegränsad anställning i egen regi.

Fast anställd av bemanningsföretaget

Det bör noteras att de flesta som är anställda i ett bemanningsföretag är fast anställda och inte tidsbegränsat anställda. De anställda är visserligen uthyrda till olika företag i korta perioder men de har sin anställning hos bemanningsföretaget och den anställningen ska vara en fast-/tillsvidareanställning enligt gällande kollektivavtal.

Diagram 5.1 Anställda i bemanningsföretag (årsanställda) år 1994-2013. Källa: Almega och HUI

6

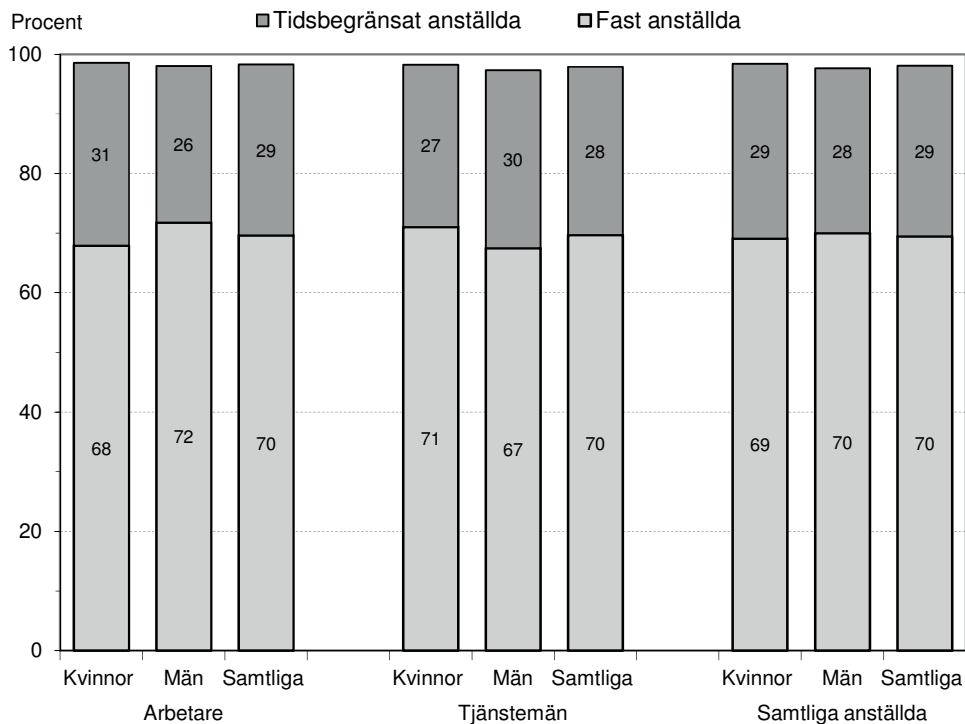
Önskad anställningsform

De som är tidsbegränsat anställda får i Arbetskraftsundersökningarna en fråga om vilken anställningsform de föredrar. Frågan lyder: *Vilket föredrar du: en tidsbegränsad eller en fast anställning?*

Av samtliga tidsbegränsat anställda svarar 70 procent att de föredrar en fast anställning medan 29 procent föredrar tidsbegränsad anställning. Två procent svarade vet ej (se diagram 6.1 och tabell 6.1).

Fördelningen är nästan densamma bland såväl arbetare som tjänstemän då 70 procent av dessa föredrar fast anställning. Fördelas arbetare och tjänstemän även efter kön skymtar dock en viss skillnad då andelen tidsbegränsat anställda som föredrar en fast anställning är större bland män än bland kvinnor bland arbetare, 72 respektive 68 procent, medan det bland tjänstemän är större bland kvinnor än bland män 71 respektive 67 procent. Skillnaden efter klass och kön är dock att betrakta som marginell.

Diagram 6.1 Önskad anställningsform för tidsbegränsat anställda efter klass och kön år 2014

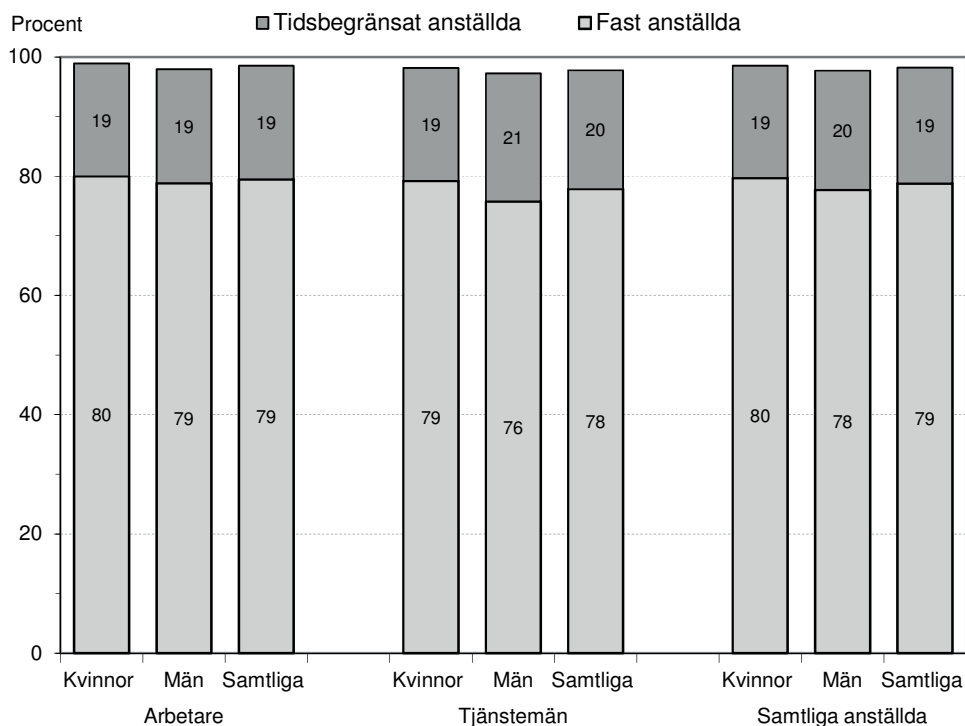

Frågan om vilken anställningsform som föredras kompletteras inte i AKU med någon följdfråga om eventuell orsak till att den ena eller andra anställningsformen föredras så om detta kan bara spekuleras. Ett inte allt för vågat antagande gällande de som uppger sig föredra att vara tidsbegränsat anställda är att några av dessa är studenter och därför föredrar att vara tidsbegränsat anställd. Detta antagande kan dock kontrolleras genom att redovisa frågan exklusive heltidsstuderande.

Om heltidsstuderande räknas bort ökar andelen som föredrar fast anställning från 70 till 79 procent av samtliga tidsbegränsat anställda. Uppgången är ungefär lika stor bland såväl arbetare som tjänstemän samt kvinnor och män (se diagram 6.2 och tabell 6.1).

I SCBs Arbetskraftsundersökningar räknas heltidsstuderande som sysselsatta om de varit sysselsatt minst en timme under mätvecka

Diagram 6.2 Önskad anställningsform för tidsbegränsat anställda efter klass och kön år 2014. Exklusive heltidsstuderande

Tabell 6.1 Önskad anställningsform för de som är tidsbegränsat anställda år 2014

	Antal				Procent			
	Tids- begränsad	Fast anställning	Uppgift saknas	Samtliga	Tids- begränsad	Fast anställning	Uppgift saknas	Samtliga
Arbetare								
Kvinnor	58 100	128 700	2 700	189 500	31	68	1	100
Män	40 400	110 400	3 100	153 800	26	72	2	100
Samtliga	98 500	239 100	5 800	343 400	29	70	2	100
Tjänstemän								
Kvinnor	43 200	112 700	2 700	158 600	27	71	2	100
Män	30 400	68 700	2 600	101 800	30	67	3	100
Samtliga	73 500	181 500	5 300	260 400	28	70	2	100
Samtliga								
Kvinnor	104 400	246 000	5 400	355 900	29	69	2	100
Män	72 500	183 600	6 100	262 300	28	70	2	100
Samtliga	177 000	429 700	11 500	618 200	29	70	2	100
Exklusive heltidsstuderande								
Arbetare								
Kvinnor	27 500	116 500	1 600	145 600	19	80	1	100
Män	24 800	102 100	2 400	129 500	19	79	2	100
Samtliga	52 400	218 600	4 000	275 000	19	79	1	100
Tjänstemän								
Kvinnor	23 600	98 800	2 300	124 700	19	79	2	100
Män	17 100	60 300	2 300	79 600	21	76	3	100
Samtliga	40 700	159 100	4 600	204 400	20	78	2	100
Samtliga								
Kvinnor	51 100	215 300	3 900	270 300	19	80	1	100
Män	41 900	162 400	4 700	209 100	20	78	2	100
Samtliga	93 100	377 700	8 600	479 400	19	79	2	100

En fördelning av de tillfrågade efter ålder visar att andelen tidsbegränsat anställda som föredrar att vara fast anställda är lägst i den yngsta och den äldsta åldersgruppen. I båda dessa åldersgrupper är det cirka 60 procent av arbetarna och cirka 55 procent av tjänstemännen som föredrar att vara fast anställda. I åldersgrupperna däremellan ligger andelen mellan 76-84 procent för arbetare och 75-82 procent för tjänstemän (se diagram 6.3).

Det tycks alltså vara anställda som är på väg in i eller på väg ut ur arbetslivet som är mindre angelägna om att ha en fast anställning jämfört med de som är mitt i arbetslivet.

Sammanfattningsvis kan konstateras att en klar majoritet av de som är tidsbegränsat anställda föredrar att vara fast anställda. Några är dock nöjda med sin tidsbegränsade anställning, främst bland de yngsta och de äldsta.

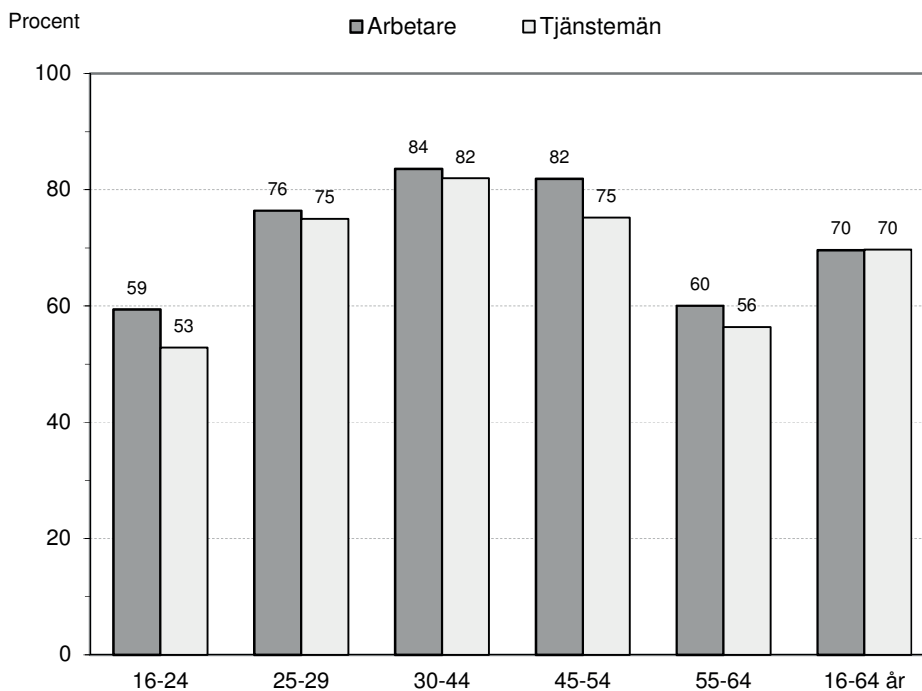
Av de totalt 618 200 personer som var tidsbegränsat anställda år 2014 uppger sig totalt 177 000 föredra att vara just tidsbegränsat anställda. Nästan hälften av dessa är dock heltidsstuderande. Återstår gör 93 100 personer som av någon anledning föredrar att vara tidsbegränsat anställda. Dessa 93 100 personer motsvarar 15 procent av samtliga 618 200 tidsbegränsat anställda och drygt två procent av samtliga 4 072 000 anställda.

Två procent tidsbegränsat anställda och 98 procent fast anställda skulle alltså kunna vara den fördelning som skulle gälla om alla anställda fick den anställningsform de själva föredrar.

Men om även de heltidsstuderande räknas in skulle andelen ökat till drygt fyra procent. Och om de cirka 190 000 vikariats-, prov- eller säsongsanställda också läggs till skulle det totala antalet tidsbegränsat anställda öka till cirka 367 000 personer, eller nio procent av samtliga anställda.

Enligt denna räkneövning skulle alltså en fördelning om cirka 9 procent tidsbegränsat anställda och 91 procent fast anställda gälla om allmän visstidsanställning tas bort. Det vill säga ungefär samma fördelning som gällde i början av 1990-talet.

Diagram 6.3 Tidsbegränsat anställda som föredrar fast anställning år 2014

Tabell 6.2 Önskad anställningsform för de som är tidsbegränsat anställda år 2014

	Antal				Procent			
	Tids- begränsad	Fast anställning	Uppgift saknas	Samtliga	Tids- begränsad	Fast anställning	Uppgift saknas	Samtliga
Arbetare								
16-24 år	60 900	93 700	3 100	157 700	39	59	2	100
25-29 år	10 600	36 600	700	47 900	22	76	1	100
30-44 år	10 900	61 700	1 100	73 800	15	84	1	100
45-54 år	6 600	31 700	300	38 700	17	82	1	100
55-64 år	9 400	15 200	600	25 300	37	60	2	100
Samtliga	98 500	239 100	5 800	343 400	29	70	2	100
Tjänstemän								
16-24 år	32 900	38 000	1 100	71 900	46	53	2	100
25-29 år	15 200	48 900	1 100	65 200	23	75	2	100
30-44 år	11 900	62 300	1 900	76 000	16	82	3	100
45-54 år	6 700	22 200	500	29 500	23	75	2	100
55-64 år	6 800	10 100	900	17 900	38	56	5	100
Samtliga	73 500	181 500	5 300	260 400	28	70	2	100
Samtliga								
16-24 år	93 700	131 800	4 200	229 700	41	57	2	100
25-29 år	26 200	86 100	1 800	114 000	23	76	2	100
30-44 år	23 200	126 600	3 100	152 900	15	83	2	100
45-54 år	14 000	55 700	800	70 400	20	79	1	100
55-64 år	16 900	25 700	1 500	44 100	38	58	3	100
Samtliga	177 000	429 700	11 500	618 200	29	70	2	100

Bilaga 1. Metod, begrepp och dataunderlag

Rapporten syftar till att beskriva vilka anställningsformer som gäller för olika grupper av anställda på den svenska arbetsmarknaden år 2014 samt de förändringar som skett efter år 1990.

Anställningsformer

Det finns två typer av anställningsformer. Det är fast/tillsvidareanställning och tidsbegränsad anställning. Dessa regleras i lagen om anställningsskydd (LAS). Huvudprincipen i lagen är att anställningsavtal gäller tillsvidare vilket i praktiken innebär att en anställning alltid är tillsvidare om inte annat formellt avtalats.

Fast/tillsvidareanställning

Fast/tillsvidareanställning benämns i denna rapport som fast anställning, även om den formella beteckningen tillsvidareanställning. En tillsvidareanställning upphör inte automatiskt vid någon viss tidpunkt utan den måste sägas upp av antingen den anställde eller arbetsgivaren.

Tidsbegränsade anställningar

Tidsbegränsade anställningar förekommer i flera olika former. De måste dock vara tillåtna enligt LAS eller gällande kollektivavtal samt särskilt avtalade mellan arbetsgivaren och den anställde. Gemensamt för alla tidsbegränsade anställningar är att de är avtalade att gälla till och med en viss tidpunkt.

Tillåtna tidsbegränsade anställningar enligt LAS från och med 1 juli 2007:

- allmän visstidsanställning
- vikariat
- säsongsanställning
- provanställning
- pensionär som fyllt 67 år

Utöver dessa förekommer några former av tidsbegränsade anställningar som regleras i kollektivavtal. Det gäller bland annat anställning vid behov, anställning per timma och objekt/projektanställning.

Allmän visstidsanställning infördes i LAS 1 juli 2007. För en allmän visstidsanställning behöver arbetsgivaren inte ange något skäl till tidsbegränsningen. Om en anställd varit i allmän visstidsanställning i sammanlagt två år under en femårsperiod hos samma arbetsgivare övergår dock anställningen automatiskt till tillsvidareanställning.

Vikariat får användas som ersättning för en ordinarie anställd som är frånvarande från arbetet på grund av studier, sjukdom, barnledighet eller liknande.

Säsongsanställning får användas när det föranleds av arbetets särskilda beskaffenhet, till exempel trädgårdsskötsel och asfialläggning sommartid.

Provanställning får förekomma under en prøvotid av högst sex månader. Provanställningen övergår i tillsvidareanställning efter prøvotidens slut om inte arbetsgivaren eller arbetstagaren dessförinnan gett besked om att anställningen inte skall fortsätta.

Avställning vid behov innebär att en arbetsgivare anställer en person för att utföra ett visst arbete för viss tid, exempelvis en dag eller helg, vid akuta personalbehov. I denna rapport räknas anställning vid behov som en form av allmän visstidsanställning.

Anställning per timma liknar anställning vid behov med den skillnaden att vid anställning per timme följer den anställda ofta någon form av arbetstidsschema. I denna rapport räknas anställd per timme som en form av allmän visstidsanställning.

Dataunderlag

Rapporten bygger på data från Statistiska centralbyråns Arbetskraftsundersökningar (AKU). I dessa tillfrågas alla anställda om bland annat anställningsform, arbetstid och facklig anslutning. LO har beställt tilläggstabeller gällande bland annat anställningsform sedan år 1990.

Mätperiod och urval

Mätperioden är 1a kvartalet respektive år. Urvalsstorleken har varierat över tiden men i huvudsak legat runt 60 000 personer i åldern 16-64 år.

Rapporten beställs från LO-distribution:
lo@strombergdistribution.se
Telefax: 026-24 90 26

November 2014
ISBN 978-91-566-3005-7
www.lo.se

OMSLAGSFOTO: Lars Forsstedt